

373.129

ว/297

ร. 3

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

25 พ.ค. 2548

บทคัดย่อ
ของ
ทรงเกียรติ ปักเคหา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
มีนาคม 2548

h 261.216

ทรงเกียรติ ปักเคทา. (2548). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547. ปรินูญานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. อำนวย ฤทธิพิชญกุล, อาจารย์วิวัฒน์ สาส์ณ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 และศึกษาระดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 8,214 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 400 คน การเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไค-สแควร์

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ มาจากเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา ระดับรายได้ของบิดามารดา ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2547 มีเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ และสายอาชีพมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง

A STUDY ON FACTORS RELATING TO THE SELECTION OF FURTHER STUDY IN
GENERAL OR VOCATIONAL EDUCATION PROGRAMS OF MATTAYOM SUKSA 3
STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION,
MAHASARAKHAM EDUCATION AREA IN THE ACADEMIC YEAR 2004.

AN ABSTRACT
BY
SONGKIGT PAKKETHA

Presented in partial fulfillment of requirements
for the Master of Economic degree in Economic of Education
at Srinakharinwirot University
March 2005.

Songkigt Pakketha. (2005). *A study on factors relating to the selection of further study in general or vocational education programs of mattayom suksa 3 students in schools under the office of basic education commission, Mahasarakham education area in the academic year 2004*. Master thesis, M.Econ. (Economic of Education). Bangkok:Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Tumrong Udompijitkul, Miss Ravipan Saleepon.

The purposes of this research were to study the related of the factors affecting to the selection of further study in General or Vocational Education Programs of Mattayom Suksa 3 students , and to study the importance reasons that related to the selection of further study in General or Vocational Education Programs of Mattayom Suksa 3 students in school under the office of Basic Education Commission , Mahasarakham Education Area in the academic year 2004

The population of this study were the students in Mattayom Suksa 3 in the second semester of the academic year 2004 of the school under the office of Basic Education Commission , Mahasarakham Education Area totally 8,214 persons. The sampling were 400 students from stratified random sampling by the school's location . Tools applied for collecting data were the questionnaires constructed in the forms of scaled checking statistical methods used for data analysing were percentage, mean , standard division, and chi-square.

Research results were summarized as follows :

1. The related factors to selection for further study in General and Vocational Education Programs are sex, GPA. , Family 's location, parents' occupation, parents' education, and parents ' incomes had statistical significant relation at 0.05.
2. The students in Mattayom Suksa 3 in school under the office of Basic Education Commission , Mahasarakham Education Area in the academic year 2004. The supported reason give students to study in General and Vocational Education Programs because of the firm occupation.

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

ปริญญานิพนธ์
ของ
ทรงเกียรติ ปักเคทา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
มีนาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

ของ

ทรงเกียรติ ปักเคหา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

/๗๖๓๔

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่๗... เดือน มิ.ย. พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

๕๖

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

๕๖

..... กรรมการ

(อาจารย์วิพรรณ สาลีผล)

๕๖

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทคนิยม)

๕๖

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ วชิพรรณ สาลิลล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทศนิยม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ และรองศาสตราจารย์พิศมัย จารุจิตติพันธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยครั้งนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัย และรู้คุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการศึกษาคืบหน้าไปได้ ด้วยดี อีกทั้งอาจารย์ทั้งห้าท่านยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.ชาลิต โพธิ์นคร อาจารย์ประทีป แพร่มย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร และท่านผู้อำนวยการจิณฉัตร ปะโคทั้ง ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ซึ่งทำให้การวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัยนั้นมีได้สิ้นสุดลงเพียงการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หากแต่เป็นการนำความรู้ไปขยายผล และสร้างคุณประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่สังคมต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นิตยา บุญตรา อาจารย์อนุสรณ์ ชมภูพฤษ อาจารย์สมบัติ ผักไหม อาจารย์นงเยาว์ ไหลหาโคตร ที่ให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูล กราบขอบพระคุณอาจารย์ประพันธ์ – อาจารย์เรืองอุไร ธรรมวัฒน์ ที่ให้ความชัดเจนทางด้านภาษาอังกฤษ และอาจารย์เยาวลักษณ์ วงศ์พิมพ์ ที่คอยช่วยเหลือแนะนำในการทำวิจัย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และเพื่อนๆทุกคน รวมถึงอาจารย์สุนทรา รัตน์ ภูมิศรีจันทร์ ที่ให้ทั้งกำลังใจ กำลังใจและกำลังทรัพย์ อย่างดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ทรงเกียรติ บั๊กเคทา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบความคิดของการวิจัย	8
สมมุติฐานของการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	11
การลงทุนทางการศึกษา	11
ทฤษฎีการตัดสินใจลงทุนในทุนมนุษย์	14
อุปสงค์การศึกษา	16
ความสนใจ	18
ความหมาย	18
ประเภทของความสนใจ	20
อิทธิพลที่สร้างความสนใจ	20
สาเหตุที่ทำให้ความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกัน	21
วิธีวัดความสนใจ	21
ทฤษฎีความต้องการ	23
ทฤษฎีการจูงใจและบุคลิกภาพของมาสโลว์	23
ทฤษฎีความพึงพอใจของเฮิร์ชเบิร์ก	25
ทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์	28
ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์	30

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)	ทฤษฎีการตัดสินใจ	32
	ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต	33
	ทฤษฎีการตัดสินใจของทิตแมนและโอฮาร่า	34
	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ	35
	ทฤษฎีเอบาแบบ	35
	ทฤษฎีการมีโอกาส	35
	ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม	36
	ทฤษฎีความสามารถ	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3	วิธีดำเนินการวิจัย	45
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
	การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	การวิเคราะห์ข้อมูล	54
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	71
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	71
	วิธีดำเนินการวิจัย	71
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	72
	การวิเคราะห์ข้อมูล	72
	สรุปผลการวิจัย	72

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
5(ต่อ)	อภิปรายผล	75
	ข้อเสนอแนะ	79
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	81
	บรรณานุกรม	82
	ภาคผนวก	90
	ประวัติย่อผู้วิจัย	110

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	สถิติการเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างปีการศึกษา 2543 – 2547	3
2	แสดงผลการแบ่งชั้นประเภทของโรงเรียนตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	47
3	แสดงผลการคำนวณขนาดตัวอย่างแบ่งตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	49
4	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศ	55
5	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	55
6	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	56
7	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดามารดา.....	56
8	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา.....	57
9	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว.....	57
10	จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน.....	58
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	58
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกศึกษา ต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	59
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนกับการเลือกศึกษา ต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	59
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอาชีพของบิดามารดากับการเลือกศึกษาต่อ สายสามัญ หรือ สายอาชีพ	60
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการศึกษาของบิดามารดากับการเลือกศึกษา ต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	60
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับรายได้ของบิดามารดากับการเลือกศึกษา ต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ	61

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

17	แสดงอันดับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านความสนใจและความถนัด.....	62
18	แสดงอันดับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านการเงิน	63
19	แสดงอันดับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านอิทธิพลของบุคคล	64
20	แสดงอันดับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง	65
21	แสดงอันดับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านเกียรติยศชื่อเสียง	66
22	แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อในแต่ละด้าน ตามค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	67
23	แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อในแต่ละด้านต่อการ เลือกเรียนสายสามัญ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	68
24	แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อในแต่ละด้านต่อการ เลือกเรียนสายอาชีพ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน...	68
25	แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อจากข้อคำถามเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 อันดับแรกต่อการเลือก เรียนสายสามัญ.....	69
26	แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อจากข้อคำถามเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 อันดับแรก ต่อการเลือก เรียนสายอาชีพ.....	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ภาพกรอบความคิดของการวิจัย	8
2	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับการศึกษา	13
3	ภาพแสดงลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)	24
4	ภาพแสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์กับเฮิร์ชเบอร์ก	27
5	ภาพแสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์กับอัลเดอร์เฟอร์	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะพัฒนาก้าวหน้าไปด้วยดีมากน้อยเพียงใด หรือเป็นไปด้วยความรวดเร็วเพียงใด ย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์(Human resource) และเครื่องมือหรือสิ่งสำคัญที่ใช้ช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ ที่นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดของมนุษย์ในปัจจุบันก็คือ การศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ. 2537:184)

ตามทรรศนะของนักเศรษฐศาสตร์ การศึกษามีลักษณะเหมือนสินค้านำเข้า ซึ่งจะถือว่าผู้ทำการศึกษเป็นผู้ลงทุนในสินค้าโดยหวังผลตอบแทนภายภาคหน้า (นวลทิพย์ คุรวงศ์. 2527 : 3) ขณะที่ อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520 : 15) เห็นการศึกษว่าเป็นการลงทุนเพราะเข้าหลักเกณฑ์ที่ว่าการลงทุนได้แก่การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือรัฐบาลนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อก่อให้เกิดหรือช่วยให้เกิดผลผลิตและบริการ ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทน การลงทุนทางการศึกษาผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน และถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาลผลตอบแทนที่ได้รับจะอยู่ในรูปคุณภาพของประชากร ลดอาชญากรรม เก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น มีมาตรฐานทางวัฒนธรรมสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลตอบแทนทางอ้อม แต่ถ้าผู้ลงทุนเป็นเอกชนที่ทำการจัดตั้งสถาบันทางการศึกษาผลตอบแทนได้เป็นกำไร นอกจากนี้ผู้เรียนสูงขึ้นก็จะมีรายได้สูงตามความรู้ที่เรียน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2542 : 7) เมื่อการศึกษเป็นการลงทุน คนที่จะลงทุนจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด และจะต้องได้กำไรสูงสุดจากการลงทุนนั้น จึงต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกลงทุนหรือเลือกทางเดินที่ดีที่สุดให้กับตนเอง ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงตัวการที่ทำให้ผู้เรียนเลือกลงทุนในการศึกษาต่อ และต้องการตัวแปรที่สัมพันธ์กับการเลือกอย่างนั้นของผู้เรียน

จากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2540 การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน(มาตรา 16 วรรค 2) ได้แบ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 3 ระดับ คือการศึกษาก่อนประถมศึกษา(3ปี) ระดับประถมศึกษา(6 ปี) และระดับมัธยมศึกษา(6 ปี) โดยระดับมัธยมศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับย่อย คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้แยกย่อยออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา(กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับ และประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546) จุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการอาชีวศึกษาก็เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนให้มี

ความรู้ ความสามารถในการทำงาน และให้สามารถที่จะพัฒนาทักษะทางวิชาชีพได้ โดยมุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความรู้ความชำนาญที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้อย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้รู้แนวทางที่จะศึกษาเพิ่มเติมตามความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคลโดยเน้นการฝึกทักษะระดับถึงฝีมือ และระดับฝีมือ 5 ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปอุตสาหกรรม การฝึกวิชาชีพทั้ง 5 ประเภทจะเป็นไปในสัดส่วนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนาเศรษฐกิจ(ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 16-17) ในขณะที่หลักสูตรสายสามัญศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่มั่นคง อันเป็นการเตรียมตัวในการศึกษาชั้นอุดมศึกษา เพื่อให้ตนเองได้ศึกษาในวิชาชีพชั้นสูง สำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต (เปื้อง กิจรัตน์. 2532 : 39) ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : ภาคผนวก ;14)

การตัดสินใจเลือกแผนการเรียนใดแผนการเรียนหนึ่ง เท่ากับเป็นการตัดสินใจเลือก และประกอบอาชีพในอนาคต ถ้านักเรียนเลือกแผนการเรียนที่ไม่ตรงกับความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง จะทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ เกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจบทเรียน การตกชั้น การออกกลางคัน และการล้มเหลวในการประกอบอาชีพ (ดร.ณี สมบัติบุญ. 2524 : 3) นักเรียนที่กำลังจะจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 นับเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของการศึกษาเล่าเรียน เพราะนักเรียนจะต้องเผชิญกับการตัดสินใจเลือกแผนการเรียนของตนเองว่าจะเรียนต่อหรือไม่ และถ้าจะเรียนต่อจะเลือกเรียนต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ การเลือกเรียนต่อของนักเรียนนั้น ถ้านักเรียนเลือกได้เหมาะสมกับความสามารถของตน ก็จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน และมีประสิทธิภาพพอที่จะประกอบอาชีพได้ (เรวดี วัฒนโกศล. 2532 : 4)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ และความจำเป็น ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามมีสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากจนได้รับสมญานามว่า ดักคิลานคร ดังคำขวัญของจังหวัดที่มีว่า "พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ดักคิลานคร" อีกทั้งสถิติการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4

และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆในแต่ละปีมีความแตกต่างกัน โดยที่ตั้งแต่ปี 2543 – 2547 นักเรียนเลือกศึกษาต่อสายสามัญมากกว่าสายอาชีว ขณะเดียวกันการเข้าศึกษาต่อสายสามัญมีสถิติที่ลดลง ในขณะที่การเข้าศึกษาต่อสายอาชีวมีสถิติที่เพิ่มสูงขึ้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 สถิติการเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ในจังหวัดมหาสารคาม ระหว่างปีการศึกษา 2543 – 2547

สายการเรียน	ปีการศึกษา									
	2543	%	2544	%	2545	%	2546	%	2547	%
สายสามัญ*	7,906	81	7,782	82	6,967	76	6,313	74	6,218	65
สายอาชีว**	1,840	19	1,696	18	2,236	24	2,198	26	3,327	35
รวม	9,746	100	9,478	100	9,203	100	8,511	100	9,545	100

ที่มา : *กลุ่มนโยบายและแผน : งานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม.

: **สำนักนโยบายและแผน, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 และคำตอบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน ตลอดจนใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาแนะแนวของโรงเรียนได้อีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสิ่งต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียน สถาบันการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารในการวางแผน การพัฒนา การแนะแนว การกำหนดนโยบาย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการปรับปรุง การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 8,214 คน (กลุ่มนโยบายและแผน : งานข้อมูลสารสนเทศ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม, 2547)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน และคำนวณหาขนาดของตัวอย่างตามสัดส่วน (Probability Proportional to size) โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ของโรงเรียนแต่ละประเภท และเทียบขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น มีดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.1.1 เพศ
 - 1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.1.3 เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน
 - 1.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.2.1 อาชีพของบิดามารดา

1.2.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา

1.2.3 ระดับรายได้ของบิดามารดา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 โดยพิจารณาจากเหตุผล 5 ด้าน คือ ด้านความสนใจและความถนัด ด้านการเงิน ด้านอิทธิพลของบุคคล ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านเกียรติยศชื่อเสียง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อ หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

2. การเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ หมายถึง การตัดสินใจเข้าเรียนของนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วว่าจะตัดสินใจเข้าเรียนในสายสามัญ หรือสายอาชีพ โดยพิจารณาจากเหตุผล 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความสนใจและความถนัด หมายถึง สภาพที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกชอบ และเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะตามความสามารถของตนเอง

2.2 ด้านการเงิน หมายถึง ปัจจัยที่มีผลให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพเพราะเรื่องการเงินและรายได้ที่ได้รับในขณะที่เรียน และรายได้ที่จะได้ในอนาคต

2.3 ด้านอิทธิพลของบุคคล หมายถึง ความต้องการของบุคคลอื่นที่มีความต้องการให้นักเรียนศึกษาต่อในสายสามัญ หรือสายอาชีพ เช่นความต้องการของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ และตนเอง ที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ

2.4 ด้านลักษณะอาชีพ และความมั่นคง หมายถึง การประกอบอาชีพที่มั่นคง มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าทางการทำงาน ได้รับการเข้าอบรม ศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน เพิ่มพูนความรู้และมีความปลอดภัยในชีวิตและหน้าที่

2.5 ด้านเกียรติยศชื่อเสียง หมายถึง การได้รับความเคารพนับถือ ชื่นชม ยกย่อง ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ รวมทั้งเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว และการประกอบอาชีพที่สุจริตมีเกียรติในสังคมได้ในอนาคต

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของการศึกษาของนักเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกเป็น

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 – 2.99

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00

4. **ระดับการศึกษาของบิดามารดา** หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของบิดา หรือมารดาคนใดคนหนึ่ง กรณีที่ไม่มีบิดาหรือมารดา ให้ถือเอาระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ปกครอง หรือผู้อุปการะแทน โดยแบ่งระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ ดังนี้

4.1 ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

4.2 ระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือระดับอนุปริญญา

4.3 ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5. **อาชีพของบิดามารดา** หมายถึง อาชีพที่สร้างรายได้ของบิดาหรือมารดาที่ใช้ประกอบเลี้ยงชีพในปัจจุบัน ในกรณีที่ไม่มีบิดามารดา ให้ใช้อาชีพของผู้ปกครองหรือผู้อุปการะแทน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

5.1 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานสังกัดของรัฐบาล และหน่วยงานที่ร่วมทุนระหว่างรัฐบาลกับเอกชน

5.2 รับจ้าง/ลูกจ้างภาคเอกชน หมายถึง ผู้ที่ทำงานในภาคเอกชนที่มีรายได้เป็นเงินเดือน หรือค่าจ้างเป็นค่าตอบแทน

5.3 เกษตรกรรม หมายถึง ผู้ที่ทำงานในภาคการเกษตรทุกชนิด ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ การประมง เหมืองแร่ และการเลี้ยงสัตว์

5.4 นักธุรกิจ/ค้าขาย หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวในรูปแบบของบริษัท ห้างหุ้นส่วน และห้างร้านต่างๆ

5.5 อื่นๆ หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ข้างต้น

6. **ระดับรายได้ของบิดามารดา** หมายถึง รายได้พึงประเมินที่สามารถคิดเป็นเงินได้ของบิดามารดา รวมกันต่อเดือน ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่มีรายได้หรือไม่ได้ประกอบอาชีพ ให้ใช้รายได้ของบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว และในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดา ให้ถือเอารายได้ของผู้ปกครองหรือผู้อุปการะแทน โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 3 ระดับ

6.1 ระดับรายได้สูง หมายถึง รายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

6.2 ระดับรายได้ปานกลาง หมายถึง รายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท

6.3 ระดับรายได้ต่ำ หมายถึง รายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาทลงมา

7. เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน หมายถึง ที่อยู่อาศัยของนักเรียน และโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น

7.1 นักเรียนที่มีเขตที่อยู่อาศัยในเขตเมือง หมายถึง นักเรียนที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล รวมถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ของอำเภอต่างๆ ในจังหวัดมหาสารคาม

7.2 นักเรียนที่มีเขตที่อยู่อาศัยนอกเขตเมือง หมายถึง นักเรียนที่มีถิ่นอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล รวมถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ของอำเภอต่างๆ ในจังหวัดมหาสารคาม

8. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของรัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

9. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของรัฐบาล หรือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 55 โรงเรียน

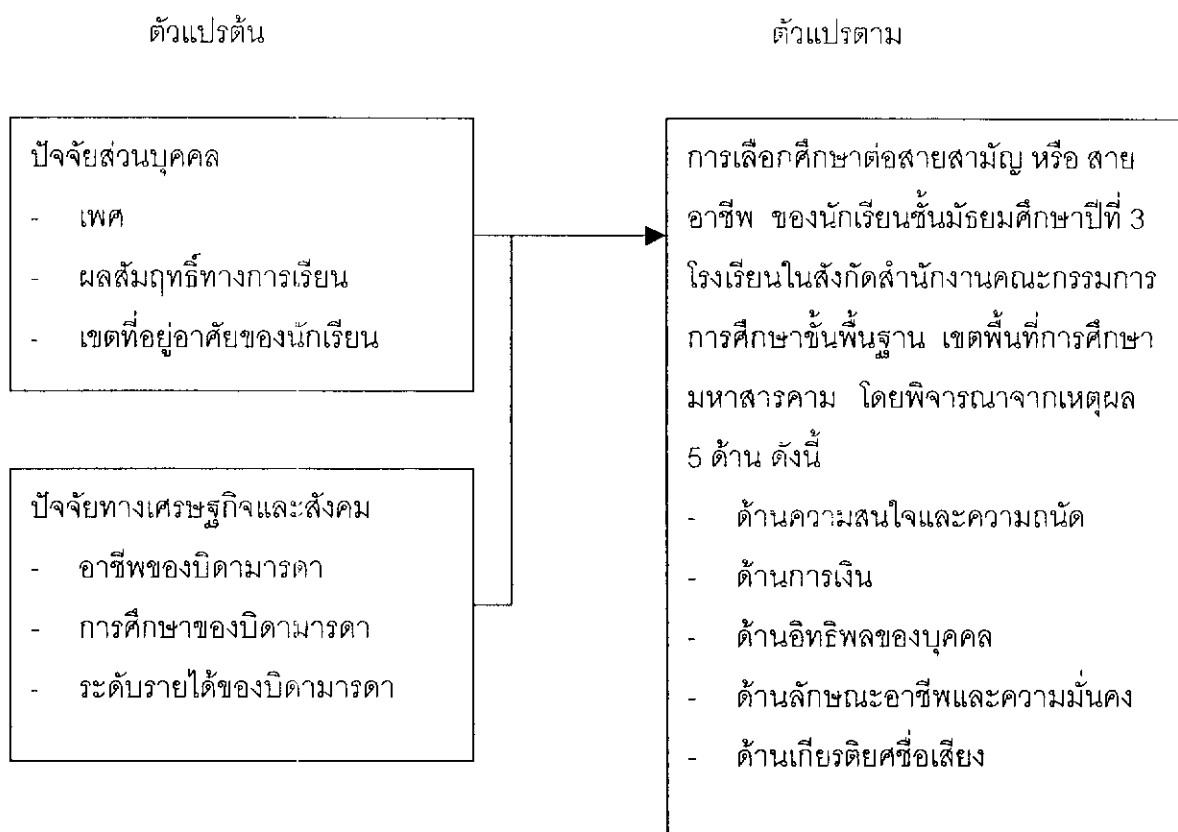
10. สถาบันการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรสายอาชีพตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 สถาบัน

11. เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2

12. การศึกษาสายสามัญ หมายถึง การศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

13. การศึกษาสายอาชีพ หมายถึง การศึกษาในส่วนวิชาการของสายอาชีพ

กรอบความคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อแสดงถึงแนวทางการศึกษา คือ

ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นำมาประกอบการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
 - 1.1 การลงทุนทางการศึกษา (Investment in education)
 - 1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจลงทุนในทุนมนุษย์ (Human capital decision making theory)
 - 1.3 อุปสงค์การศึกษา (Demand for education)
2. ความสนใจ (Interest)
3. ทฤษฎีความต้องการ (Needs Theory)
 - 3.1 ทฤษฎีการจูงใจและบุคลิกภาพของมาสโลว์ (Maslow's general theory of human motivation)
 - 3.2 ทฤษฎีความพึงพอใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg' dual factor theory)
 - 3.3 ทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ (Murray's manifest needs theory)
 - 3.4 ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's modified hierachy theory)
4. ทฤษฎีการตัดสินใจ
 - 4.1 ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gelatt's decision making theory)
 - 4.2 ทฤษฎีการตัดสินใจของทีดแมนและโอฮารา (Tiedman and o' hara decision making theory)
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ
 - 5.1 ทฤษฎีเอบบ (Modeling Theory)
 - 5.2 ทฤษฎีการมีโอกาส (Opportunity Theory)
 - 5.3 ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม (Reference Group Theory)
 - 5.4 ทฤษฎีความสามารถ (Ability Theory)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

คำว่า เศรษฐศาสตร์ เป็นคำรวมที่แตกแขนงออกได้เป็นหลายสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economic of Education) จึงเป็นเพียงสาขาวิชาหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การศึกษา เกิดขึ้นจากปัจจัยแรงงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นการศึกษาถึงทางเลือกในการจัดสรรทรัพยากรไปใช้ในกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของปัจเจกชนและสังคม อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เศรษฐศาสตร์การศึกษามีทฤษฎีที่เป็นแกนหลัก คือ แนวคิดเรื่องการลงทุนในมนุษย์ (Human Investment) หรือที่รู้จักกันในนามของ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดเศรษฐศาสตร์การศึกษาในฐานะสาขาหนึ่งของเศรษฐศาสตร์อย่างเต็มตัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา (วรรณธ มีภูมิรัฐ. 2546 : 13)

1.1 การลงทุนทางการศึกษา (Investment in education)

อัครังค์ อุดมไพจิตรกุล (2546) ได้อธิบายถึงการลงทุนทางการศึกษาไว้ในเอกสารประกอบการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไว้ว่า

คน คือ ทรัพยากรสำคัญของชาติ คนเป็นพลังการสร้างสรรค์ทุกด้านของชาติ คนเป็นทรัพย์สินของชาติ คนดังกล่าวได้มาโดยการลงทุนทางการศึกษา การลงทุนทางการศึกษาให้กับประชาชน คือ วิธีการลงทุนที่ดีที่สุดของการสร้างความเจริญก้าวหน้าสำหรับอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Theodore W. Schultz หรือ F.H. Harbison ที่ได้ผลสรุปเช่นเดียวกัน การลงทุนทางการศึกษานั้นจะต้องสร้างทุนปัญญา (Intellectual Capital) ไม่ใช่ลงทุนซื้อปัญญาหรือนำเข้าซึ่งปัญญา การลงทุนทางการศึกษาต้องนำเอาภูมิปัญญาดั้งเดิมของสังคมมาผสมผสานกับองค์ความรู้สากล เพื่อให้รู้จักตนเองและรู้เท่าทัน ที่สำคัญเป็นการพัฒนาปัญญาบนพื้นฐานของภูมิปัญญาดั้งเดิม อีกประการการลงทุนทางการศึกษาต่อไปนี้จะต้องบูรณาการความรู้ภายใต้บริบทของการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่ขณะเดียวกันต้องมีความเชี่ยวชาญด้านหนึ่งด้านใดด้วย ผู้ได้รับผลประโยชน์การลงทุนทางการศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ

1. มีความสามารถในการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ได้ในทุกโอกาสและทุกรูปแบบ
2. มีความสามารถในการริเริ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เคารพในศักยภาพในตนเองและผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการปฏิสัมพันธ์
3. มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning networks) เพราะโลกในอนาคตเป็นระบบเครือข่ายที่ใหญ่ที่สุด การเรียนในห้องเรียนหรือโรงเรียนที่มีขอบเขตปิดกั้นตนเองแบบเก่าไม่เพียงพอ

4. มีความสามารถทางจิตวิทยา (Mentality) ที่เชื่อว่าสู้เขาได้ และต้องทำได้ ต้องตระหนักว่าการทำงานที่ใช้สติปัญญาเป็นเครื่องนำทางนั้น จะให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการทำงานที่ใช้ความจำหรือกำลังแรงงาน เพราะฉะนั้นการลงทุนทางการศึกษาจะต้องสร้างควมมีอิสระ อย่าเข้าไปควบคุม ให้มีโอกาสตัดสินใจได้เอง และจะมีความรับผิดชอบตามมา ก็จะสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

การศึกษาเป็นการลงทุนเพราะสิ่งที่ได้คือ ทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีส่วนประกอบของทุนปัญญา (Intelligence Capital) และทุนทางจริยธรรม (Ethical Capital) ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) เหล่านี้เกิดขึ้นจากการลงทุนทางการศึกษา ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

การลงทุนทางการศึกษา หรือค่าใช้จ่ายทางการศึกษามีผู้รับผิดชอบคือ รัฐ ซึ่งรับภาระแทนสังคม (Social investment Cost) กับเอกชนในฐานะผู้รับการศึกษา (Private investment Cost) ค่าใช้จ่ายหรือการลงทุนทางการศึกษาของส่วนนี้จะปรากฏ 2 ลักษณะการใช้จ่ายคือ

1. ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน (Out-of pocket expense)
2. ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เสียโอกาส (Opportunity Cost) ซึ่งไม่ได้จ่ายออกไปเป็นตัวเงินเพราะเป็นรายได้ที่ควรได้แต่ยอมเสียไป (Foregone earning) เพราะไม่ได้ทำแต่ไปเลือกทำอย่างอื่นแทน (Trade-off)

ตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ การศึกษามีลักษณะเหมือนสินค้าทุน ซึ่งจะถือว่าผู้ที่ทำการศึกษาคือผู้ลงทุนในสินค้าโดยหวังผลตอบแทนภายภาคหน้า (นวลทิพย์ ควกุล. 2527 : 3) การลงทุนทางการศึกษาผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน และถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาลผลตอบแทนที่ได้รับจะอยู่ในรูปคุณภาพของประชากร ลดอาชญากรรม เก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น มีมาตรฐานทางวัฒนธรรมสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลตอบแทนทางอ้อม แต่ถ้าผู้ลงทุนเป็นเอกชนที่ทำการจัดตั้งสถาบันทางการศึกษาผลตอบแทนได้เป็นกำไร นอกจากนี้ผู้ที่เรียนสูงขึ้นก็จะมีรายได้สูงตามความรู้ที่เรียน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2542 : 7)

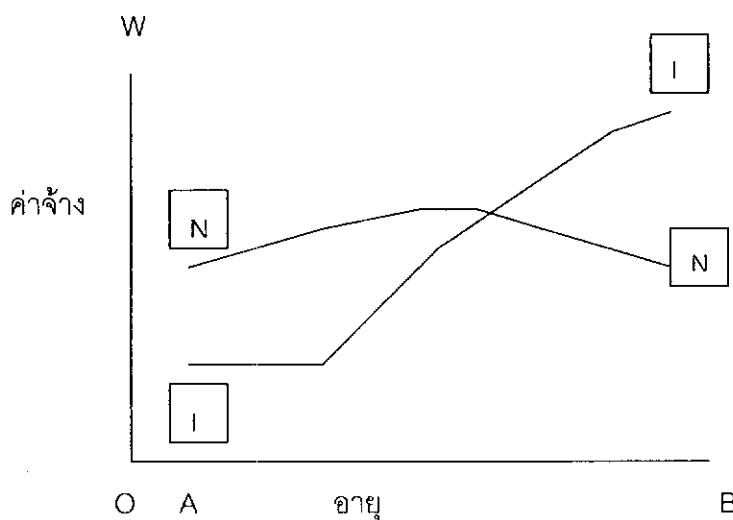
ขณะที่ อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520) เห็นการศึกษาเป็นการลงทุนเพราะเข้าหลักเกณฑ์ที่ว่า การลงทุนได้แก่การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือรัฐบาลนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อก่อให้เกิดหรือช่วยให้เกิดผลผลิตและบริการ ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทน กล่าวคือ

1. ผู้ลงทุนมีทั้งรัฐบาลและเอกชน นำเงินมาซื้อที่ดินสร้างโรงเรียน จ้างครูอาจารย์ ซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ
2. ก่อให้เกิดผลผลิต ในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาได้รับวิชาความรู้ นำไปประกอบอาชีพ

ผลิตเป็นสินค้าและบริการต่างๆ อาจมีผู้แย้งว่า สินค้าและบริการนี้เกิดจากแรงงาน ไม่ได้เกิดจากการศึกษา จริงอยู่แรงงานก่อให้เกิดสินค้าและบริการ แต่พอแรงงานได้รับการศึกษาทำให้สินค้านี้เพิ่มมากขึ้น ส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้ต้องนับว่าเป็นผลจากการศึกษา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency)

3. มีผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน ถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาล ได้ผลตอบแทนในรูปคุณภาพของประชากร ลดอาชญากร เก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น ลดปัญหาเด็กเกเร เป็นผลตอบแทนทางอ้อมที่ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม

4. ผลตอบแทนแก่ตัวผู้รับการศึกษา คือ ทำให้รายได้ผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่ม สรุปได้ว่า ผู้ที่เรียนสูงขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้ผู้ได้รับการศึกษานั้นมีรายได้สูงขึ้น เช่น ไทยกำหนดเงินเดือนข้าราชการตามวุฒิการศึกษา รายได้จึงเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลเรียนหนังสือสูงขึ้น ประกอบกับเป็นการเพิ่มเกียรติภูมิและชื่อเสียง ยิ่งทำให้คนจนจนขายเรียนสูงขึ้น เป็นความรู้สึกของคนทั่วไปว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาดำหรือไม่ได้เรียนหนังสือเลย ออกทำงานมีรายได้อยู่แต่เป็นงานที่ไม่ค่อยมีเกียรติ เป็นงานใช้แรงกาย รายได้ที่ได้รับนี้จะไม่เพิ่มขึ้นเท่าไรเมื่อทำงานนานไป อาจจะคงตัวหรือลดลงในระยะนาน ส่วนผู้ที่เรียนหนังสือสูง ได้รับการพัฒนาฝีมือและความรู้ บุคคลนั้นอาจจะขาดรายได้ที่ต้องใช้เวลาเรียนหนังสือแทนที่จะออกทำงาน จึงเรียกรายได้นี้ว่า รายได้ที่เสียไป (Foregone income) แต่เมื่อจบการศึกษาออกทำงาน รายได้หรือค่าจ้างจะเริ่มต้นสูงกว่าผู้ไม่ได้เรียนหนังสือสูง ยิ่งทำงานไปนานๆ รายได้นั้นจะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า แสดงเป็นกราฟได้คือ

ภาพประกอบ 2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับระดับการศึกษา

ให้ OW	=	วัดระดับค่าจ้าง
OB	=	วัดอายุ
NN	=	ค่าจ้างผู้ได้รับการศึกษาต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษาเลย
II	=	ค่าจ้างผู้เรียนหนังสือสูง
A	=	เป็นจุดเริ่มต้นอายุเข้าทำงาน (18 ปี)
B	=	เป็นจุดครบเกษียณอายุ ออกจากงาน

สมมติให้นาย N เริ่มออกทำงานเมื่ออายุ A คือประมาณ 18 ปี นาย N เรียนหนังสือแค่ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับเงินค่าจ้างระดับ AN เมื่อเขาอายุมากขึ้นเป็น 19, 20, 30 จน 60 ปี ครบเกษียณอายุ ค่าจ้างหรือรายได้ของเขาจะเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังเส้น NN เกือบลาดขนานกับเส้น OB ได้เพียงเล็กน้อย เมื่อ N อายุ 50 ปีขึ้นไป นายจ้างจะไม่อยากจ้างเพราะผลงานน้อย บางครั้งอาจเปลี่ยนงานที่สบายให้ เส้น NN จึงดูลาดต่ำตอนปลาย ส่วนนาย I อายุ 18 ปี เริ่มที่ระดับจุด A ยังอยากเรียนหนังสือต่อถึงมหาวิทยาลัย ไม่ออกมาทำงานจึงยังไม่มีรายได้ จะมีบ้างเล็กน้อยจากบิดามารดาและงานพิเศษรายได้จึงต่ำกว่านาย N เมื่อนาย I เรียนจบปริญญาตรีอายุประมาณ 22, 23 ปี ออกทำงานจะมีค่าสูงกว่าผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และยิ่งสูงขึ้นเรื่อยๆจนอายุ 40, 50 และ 60 ปี ยิ่งได้ค่าจ้างสูงขึ้น ดังเส้น II ลาดสูงขึ้น จนครบเกษียณอายุ 60 ปี เมื่ออายุถึงระดับ B (อัมพร วิจิตรพันธ์. 2520 : 15 – 17)

จะเห็นได้ว่าเมื่อมนุษย์มีการศึกษาสูงขึ้น จะต้องลงทุนทางการศึกษาสูงขึ้นด้วย ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนในระยะยาว ผลจากการศึกษาจะทำให้รายได้ที่จะได้รับในอนาคตสูงขึ้นตามไปด้วย ถึงแม้ว่าในช่วงชีวิตในช่วงต้นจะทำให้มนุษย์เสียเวลาก็ดำเนิน แต่มนุษย์ก็ยินยอมที่จะสูญเสียช่วงเวลานี้เพื่อให้ตนเองได้รับการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากในปัจจุบันมนุษย์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น เพราะการศึกษาทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะก้าวหน้าทางด้านอาชีพ และทางด้านรายได้มากขึ้นกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ (ศรีธนา ภริยะกากุล. 2546 : 11)

1.2 ทฤษฎีการตัดสินใจลงทุนในทุนมนุษย์

ศัพท์คำว่า ทุนมนุษย์ (Human Capital) ปรากฏครั้งแรกในบทความปี ค.ศ.1961 ชื่อ "Investment in Human Capital" โดยนักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ที่ โอดอร์ ดับเบิลยู ทูวล์ ดี ฟิมพ์ในวารสารวิจารณ์ชื่อ American Economic Review บรรดานักเศรษฐศาสตร์ได้ใช้ศัพท์เป็นจำนวนมากมาบรรยายคุณสมบัติของทุนมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างเห็นตรงกันว่า ทุนมนุษย์นั้นประกอบไปด้วย ทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ นักเศรษฐศาสตร์บางคนอย่างแกรี เบคเกอร์ (ผู้

ได้รับรางวัลโนเบลอีกราย) ได้เพิ่มเติมคุณสมบัติว่าด้วยบุคลิกภาพ รูปลักษณ์ภายนอก ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือเพิ่มเข้าไปอีก นอกจากนี้ยังมีคนอื่นๆ เช่น ริชาร์ด ดรอร์ฟอร์ด ที่ปรึกษาด้านบริหารจัดการ ให้น้ำหนักทุนมนุษย์นั้นพอๆกับบุคคลที่เป็นเจ้าของมันทีเดียว โดยกล่าวว่า ทุนมนุษย์ประกอบรวมเข้าเป็น “บุคคลที่ได้รับการศึกษา มีทักษะความชำนาญงาน” (ดาเวนพอร์ท. 2543 : 32) การยอมรับว่า “ทุน” เป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดความพยายามที่จะหาแนวคิดและวิธีการต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของทุน แนวคิดซึ่งได้รับการยอมรับกันมากคือ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์(Human Resource) แนวคิดนี้พิจารณาว่าเมื่อมนุษย์มีศักยภาพและมีคุณภาพสูงขึ้นย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น และการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของมนุษย์ (Yotopoulos and Nugent. 1976 : 84-195) แนวคิดที่ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้ปรากฏมาตั้งแต่ยุค อตัม สมิธ ซึ่งเปรียบเทียบคนที่ได้รับการศึกษา เช่นเดียวกับเครื่องจักรที่มีค่า ถือว่าคนที่ได้รับการศึกษาหรือฝึกฝนเป็น “ทุนมนุษย์” สามารถช่วยเพิ่มผลผลิตได้ เช่นเดียวกับเครื่องจักร (พิศมัย จารุจิตติพันธ์. 2540 : 14) และคาดหวังว่างานที่คนคนหนึ่งทำเรียนเพื่อจะทำนั้น จะต้องคืนค่าใช้จ่ายที่เสียไประหว่างการศึกษาลงเรียนกลับมา โดยมีรายได้มากกว่าเงินเดือนปกติของแรงงานทั่วไป และอย่างน้อยก็ควรจะมีผลกำไรตามปกติจากทุนที่มีมูลค่าเท่าๆกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สมิธ กำลังบอกว่าบุคคลทำตัวเหมือนผู้ลงทุน คนแต่ละคนจะสะสมทุนส่วนตัว และพยายามจะนำทุนนั้นไปลงทุนอย่างชาญฉลาด ใช้สอยอย่างรอบคอบและโยกย้ายถ่ายเทเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ดาเวนพอร์ท. 2543 : 10-11)

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาช่วยเพิ่มความรู้ สมรรถนะ และทักษะ ทำให้มนุษย์มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ทีโอดอร์ ชูลท์ส (Theodore Schultz) ยืนยันว่า การศึกษาเป็นตัวสนับสนุนสมรรถภาพทางเศรษฐกิจของประชาชน ในฐานะที่เป็นผู้บริโภค (Consumer) และผู้ผลิต (Producers) ด้วยการลงทุนให้ตนเองมีการศึกษา การศึกษาในระบบโรงเรียนจึงเป็นการลงทุนในมนุษย์ที่ใหญ่ที่สุด ผลประโยชน์ที่ได้จากการเรียนในระบบโรงเรียน คือการบริโภคในปัจจุบัน การบริโภคในอนาคตและการเพิ่มสมรรถนะของผู้ผลิตในอนาคต ซึ่งทั้งสองประการหลัง ถือว่าเป็นการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั่นเอง

ความก้าวหน้าของประเทศขึ้นอยู่กับความก้าวหน้าของประชาชนเป็นประการแรก และเป็นประการที่สำคัญที่สุด หากไม่มีการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จะไม่สามารถพัฒนาอะไรได้มาก ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุ เศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม ปัญหาของประเทศด้อยพัฒนาส่วนมากไม่ได้เป็นเพราะความขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ แต่เป็นความด้อยพัฒนาของ

ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นภารกิจประการแรกที่ต้องทำในการพัฒนาประเทศคือ การสร้างทุนมนุษย์ โดยการปรับปรุงการศึกษา ทักษะและความคาดหวังให้สูงขึ้น (ไพศาล ไกรสิทธิ์. 2541 : 8)

แม้ว่านักเศรษฐศาสตร์จะยอมรับทุนมนุษย์เป็นทุนชนิดหนึ่งแต่ก็มีความแตกต่างจากทุนกายภาพหลายประการ (เทียนฉาย กิระนันท์. 2519 : 9-10)

1. ทุนมนุษย์ไม่อาจขายลิขสิทธิ์ตามกฎหมายได้ ทั้งนี้เพราะทุนมนุษย์อยู่ในรูปของนามธรรม อันได้แก่ ความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ ฯลฯ แต่ทุนประเภทอื่นซื้อขายได้
2. การตั้งราคาของบริการของทุนมนุษย์เป็นไปได้เฉพาะในทางทฤษฎีหรือหลักการเท่านั้น เพราะความรู้ทักษะของมนุษย์นั้นในทางปฏิบัติตั้งราคาไม่ได้ แต่อาจตั้งข้อตกลงบางประการเพื่อกำหนดราคาเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เท่านั้นแต่ทุนประเภทอื่นตั้งราคาไม่ได้
3. ทุนมนุษย์อยู่ในลักษณะไม่มีตัวตน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอาจนำมาซึ่งประสบการณ์และความชำนาญของแต่ละคน แต่สัมผัสไม่ได้ แต่ทุนอื่นมีตัวตน
4. ทุนมนุษย์ไม่อาจแยกออกเด็ดขาดจากเจ้าของทุนมนุษย์ได้ หรือแยกออกจากเจ้าของทุนไม่ได้ทั้งนี้ในขณะที่มีการลงทุนมนุษย์ เจ้าของทุนซึ่งทำหน้าที่ในการระดมทุนมนุษย์เพื่อการผลิตนั้นความสามารถในการระดมทุนนั้นก็นับรวมเป็นทุนมนุษย์ด้วย แต่ทุนอื่นแยกได้
5. การลงทุนมนุษย์หลายกรณีอาจเป็นผลมาจากทั้งในแง่ของการบริโภคและการลงทุน เช่นคนที่ศึกษาจะต้องถือว่าการลงทุนเมื่อต้องการเพิ่มผลผลิต แต่ถ้าการศึกษาเกิดขึ้นเพราะการอยากได้อะไร หรือเพลิดเพลินกับการศึกษา เช่นนี้การศึกษาก็เป็นการบริโภค แต่ทุนกายภาพนั้นมีผลทางบริโภคน้อยกว่า

จะเห็นว่านักเศรษฐศาสตร์ยอมรับว่า มนุษย์เป็นทุนประเภทหนึ่งเรียกว่าทุนมนุษย์ ซึ่งใช้ร่วมกับทุนกายภาพเพื่อการผลิต การได้มาซึ่งทุนมนุษย์คือการใช้เครื่องมือทางการศึกษา แสดงว่าการศึกษาก็คือการลงทุน เมื่อมีการลงทุนย่อมก่อให้เกิดผลผลิตในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพสร้างผลผลิตและบริการต่างๆ ผลผลิตที่ได้และผลต่อเนื่องย่อมเกิดผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน โดยสรุปก็คือ การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนด้านมนุษย์ (Human Investment) เพื่อให้เป็นคนทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่มีฝีมือเพื่อการผลิตและบริการต่อไป

1.3 อุปสงค์ทางการศึกษา(Demand for education)

อาร์รงค์ อุดมไพจิตรกุล ได้ให้ความหมายของอุปสงค์ทางการศึกษาไว้ดังนี้

อุปสงค์ทางการศึกษา หมายถึง ความต้องการของผู้เรียนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือความต้องการของสังคมที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชนตามเป้าหมายที่วางไว้

เมื่ออุปสงค์ทางการศึกษาเป็นความต้องการของบุคคลหรือสังคมที่หวังจะเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ด้านวิชาต่างๆเพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นและสังคมทั่วไป นี่คือนิสัยใจ หรือปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ทางการศึกษา แต่สิ่งจูงใจอีกประการ คือ ความอยากรู้ (Curiosity) ก็ไปศึกษาหรือเรียนเพื่อสนองความอยากรู้ไม่ได้หวังจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นอุปสงค์ทางการศึกษาจึงแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. อุปสงค์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการลงทุน (Investment) เพื่อผลิตประชากรที่เรียกว่า ทุนมนุษย์ (Human Capital)
2. อุปสงค์ทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความอยากรู้ของผู้เรียน การศึกษาจึงเป็นการบริโภค (Consumption) เพื่อตอบสนองความอยาก การศึกษาจึงเหมือนกับสินค้าเพื่อการบริโภค (Consumption goods) (อารังค์ อุดมไพจิตรกุล. 2546 : 1-2)

บุญพุ่ม เสนารักษ์. (2531 : 162-169) ได้กล่าวถึง อุปสงค์ทางการศึกษามีความแตกต่างจากอุปสงค์สำหรับสินค้าทั่วไปคือ

1. การศึกษาเป็นสินค้าที่ไม่ได้สร้างเฉพาะความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค แต่เป็นการลงทุนเพื่อผลตอบแทนไม่ทางใดก็ทางหนึ่งในอนาคต เพราะการศึกษาย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสให้เขามีเพื่อนและรู้จักบุคคลในวงการต่างๆเพิ่มมากขึ้นเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต และตัวผู้เรียนเองก็ได้รับการยอมรับและการนับหน้าถือตามากขึ้นในสังคม

2. การศึกษาแม้จะเป็นสินค้าบริโภค แต่จะไม่หมดสิ้นเหมือนกับสินค้าทั่วไป แต่จะตรงกันข้ามยิ่งบริโภคมากขึ้นก็จะทำให้สินค้าทางการศึกษามีมากขึ้นไปอีก

3. การศึกษา เป็นสินค้าที่ไม่สามารถแยกออกเป็นปริมาณได้แน่นอน เหมือนกับสินค้าประเภทอื่นๆ

4. ในการบริโภคสินค้าและบริการทั่วไป ผู้บริโภคจะเป็นผู้ตัดสินใจและวินิจฉัยปัญหาต่างๆเองทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการเลือกประเภทของสินค้าที่จะบริโภคหรือแหล่งที่ซื้อก็ตาม แต่สินค้าทางการศึกษาผู้บริโภคส่วนใหญ่คือตัวของผู้เรียนจะไม่ค่อยมีอิสระในการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกสาขาวิชาและสถาบันการศึกษาที่จะเรียน ซึ่งบิดามารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมักจะทำหน้าที่ในการตัดสินใจหรือเลือกแทนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความเป็นจริงในข้อนี้จะปรากฏชัดเจนเมื่อผู้เรียนอยู่ในระดับการศึกษาชั้นต้นๆ เช่น อนุบาล ประถม และมัธยมศึกษา

5. ตามปกติอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการทั่วไปของบุคคลมักจะเกิดจากแรงผลักดันภายในตัวของเขาเอง แต่อุปสงค์สำหรับการศึกษาจะเกิดสาเหตุจากสิ่งต่างๆดังนี้

5.1 ความต้องการศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจใคร่รู้ หรืออาจจะรู้คำตอบที่ยังไม่กระจ่าง ถ้าบุคคลมีความสนใจหรือใฝ่หาคำตอบในสิ่งที่ตนยังมีปัญหาอยู่ เขาก็จะพยายามศึกษาคำตอบในเรื่องเหล่านั้นโดยอาจจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือจะเข้ารับศึกษาจากสถาบันที่เปิดสอนโดยตรง

5.2 การได้รับแรงจูงใจและแรงผลักดันจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

5.3 ฐานะเศรษฐกิจของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง มีรายได้สูง มักจะส่งเสริมบุตรหลานให้ได้เล่าเรียนสูงๆ ซึ่งจะแตกต่างกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยฐานะยากจน โอกาสที่เด็กดังกล่าวจะได้รับการศึกษาสูงๆ ย่อมมีน้อย

5.4 รายได้หรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ตามปกติบุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น รายได้และผลตอบแทนก็มักที่จะสูงขึ้นไปด้วย รายได้หรือผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ทางการศึกษา

5.5 ค่านิยมของสังคม ตามปกติบุคคลที่ได้รับการศึกษามักจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีจริยธรรมอันดีงาม ดังนั้นความต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ทางการศึกษา

5.6 ความกระตือรือร้นที่จะเลื่อนฐานะและยศฐาบรรดาศักดิ์ของตนให้สูงขึ้น

จากการศึกษาอุปสงค์ทางการศึกษาพบว่า ความต้องการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างสิ่ง que ผู้ศึกษาต้องการ เช่น ลาภ ยศ สรรเสริญ รายได้ในอนาคต การยอมรับในสังคมที่มากขึ้น เป็นต้น สาเหตุนี้เราจึงกล่าวได้ว่าอุปสงค์ทางการศึกษาเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) หรืออุปสงค์ชักนำ เพราะอุปสงค์ดังกล่าวจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยอย่างอื่นต่อเนื่อง

2. ความสนใจ (Interest)

2.1 ความหมายของความสนใจ

สำหรับความหมายของความสนใจ (Interest) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

เจเกอร์และโฟรลิค (Jager and Frochlich, 1947 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความโน้มเอียงที่จะเอาใจใส่ต่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเวลานาน หมกมุ่นและพากเพียรที่จะกระทำกิจกรรมนั้น ๆ อยู่เรื่อย ๆ

ดิวอี้ (Dewey, 1959 : 57) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจคือความรู้สึกชอบหรือความพอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวความคิดใดความคิดหนึ่ง หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

แอนโร (Anne Roe, 1964 : 85) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นสิ่งที่บุคคลชอบ ให้ความใส่ใจ สังเกต นึกถึงหรือกระทำด้วยความพอใจ และสนุกสนานเพลิดเพลิน

ครอนบาค (Cronbach, 1966 : 455-456) ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความต้องการ หรือความโน้มเอียงที่จะแสวงหากิจกรรม และวัตถุบางอย่าง แล้วมีแนวโน้มที่จะเลือกสิ่งนั้นมากกว่าสิ่งอื่น

กู๊ด (Good, 1973 : 311) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกชอบของคนเราที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนี้อาจจะมีชั่วขณะหนึ่ง หรืออาจมีถาวรก็ได้ ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นของบุคคลนั้น โดยมีอิทธิพลมาจากประสบการณ์ของตนเอง

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2524 : 8-9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ แล้วจะแสวงหาหรือรวบรวม หรือร่วมปฏิบัติในสิ่งเหล่านั้น

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 194) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจ คือ แรงผลักดันที่จะกระตุ้นให้บุคคลแสดงออก ด้วยการเลือกหรือกระทำในสิ่งที่เขาชอบและในสิ่งที่เมื่อกระทำแล้วบรรลุถึงจุดหมาย

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 233) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายถึงทัศนคติทางบวกหรือทัศนคติที่ดีนั่นเอง

สุชา จันทรเอม (2536 : 74) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติ (Attitude) ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่และกระทำการจนบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจหมายถึง เป็นความรู้สึกชอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลมีจิตใจผูกพันและจดจ่อเลือกหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่นจะบรรลุถึงความมุ่งหมาย

สัญญา รัตนวราภักษ์ (2542 : 6) ได้ให้ความหมายของคำว่าความสนใจไว้ว่า เป็นความสามารถเฉพาะที่บุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดดีเป็นพิเศษตามธรรมชาติหรือผลรวมของลักษณะต่างๆ และสมรรถภาพที่ใช้เป็นรากฐานในการทำนายระดับความสัมฤทธิ์ผลแน่นอนของบุคคลซึ่งตามปกติแล้วจะแสดงออกมาให้ทราบได้โดยการปฏิบัติหรือทดลองกระทำจริง

วิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545 : 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความสนใจหมายถึง ความรู้สึกชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลนั้นกระทำในสิ่งที่ตนชอบมากกว่าสิ่งอื่นๆ นอกจากนั้นยังเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีผลไปสู่ความสำเร็จอีกด้วย

สรุปได้ว่า ความสนใจหมายถึง ความสามารถที่กระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนได้ผลสำเร็จอย่างดียิ่ง และสามารถขยายขอบเขตของผลงานได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 ประเภทของความสนใจ

พยอม วงศ์สารศรี (2526 : 194) ได้แบ่งความสนใจออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความสนใจภายนอก (Extrinsic interest) เป็นความสนใจที่เกิดจากแรงจูงใจภายนอกที่มากกระทำต่อบุคคล เช่น การให้รางวัล การชมเชย เป็นตัวที่ทำให้เราสนใจเรียน หรือสนใจปฏิบัติกิจกรรมที่มีเครื่องล่อเหล่านั้น
2. ความสนใจภายใน (Intrinsic interest) เป็นความสนใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคลที่มุ่งจะกระทำการใด ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ

2.3 อิทธิพลที่สร้างความสนใจ

สุชา จันทรเฒ (2536 : 75) ได้กล่าวถึงอิทธิพลที่สร้างความสนใจไว้ว่า เด็กมีความสนใจเพิ่มขึ้นตามอายุ เด็กมีการพัฒนาการมากขึ้น ความสนใจของเด็กก็กว้างขวางยิ่งขึ้น และเมื่อมีความสามารถเพิ่มขึ้นหรือวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ความสนใจก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นความสนใจของเด็กจึงขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. ความสามารถ ถ้าเด็กยังไม่มีพัฒนาการทางร่างกายดีพอ เด็กก็จะยังไม่สนใจการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ถ้าเด็กยังใช้เท้าไม่คล่อง เด็กก็จะยังไม่สนใจการเล่นฟุตบอล จนกว่าเด็กจะใช้เท้าคล่อง เป็นต้น
2. การศึกษา เด็กได้รับการศึกษาอบรมทางใด เด็กก็จะสนใจทางนั้น ธรรมชาติของเด็กนั้นดีอยู่แล้ว ครูสามารถจะสร้างเด็กให้สนใจในเรื่องใด ๆ ก็ได้ เช่น เด็กสอบวิชาประวัติศาสตร์ได้คะแนนดี ก็สนใจในวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น
3. ความถนัดตามธรรมชาติ เด็กจะมีความสนใจในสิ่งที่ตนมีความถนัดตามธรรมชาติ เช่น ถนัดวาดรูปภาพ ก็สนใจเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์การวาดรูปภาพ ดินสอสี สีน้ำ สีเทียน ฯลฯ เป็นต้น
4. บุคลิกภาพ บุคลิกภาพสามารถจะส่งเสริมความสนใจในการเล่นกีฬาที่ต้องใช้ร่างกาย เด็กที่ร่างกายไม่แข็งแรง ก็สนใจกีฬาในร่ม เป็นต้น
5. ความคล่องแคล่ว เด็กมีความคล่องแคล่วทางใดก็สนใจในสิ่งนั้น เด็กมีความคล่องแคล่วทางใช้เท้า ก็มักสนใจการเล่นที่เกี่ยวกับใช้เท้า เช่น วิ่งเร็ว วิ่งเก็บของและวิ่งไล่จับ เป็นต้น
6. ความแปลกประหลาดของสิ่งที่ได้พบเห็น เช่น เด็กที่ไม่เคยไปสวนสัตว์ เมื่อไปครั้งแรกก็สนใจสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นอย่างมาก
7. การเอาอย่าง สิ่งใดที่คนในหมู่คณะนิยม หรือสนใจจะทำให้คนที่เข้าร่วมเกิดความสนใจตามไปด้วย เช่น เด็กส่วนมากเมื่อเห็น พ่อ แม่ ครู หรือเพื่อน ชอบหรือสนใจสิ่งใดก็พลอยสนใจหรือเอาใจใส่ตามไปด้วย

8. ความต้องการ เช่น เมื่อเด็กอยากเป็นคนเรียนเก่ง ก็จะพยายามสนใจเรียน เพื่อให้ได้ที่ 1 เป็นต้น

จากการศึกษาอิทธิพลที่สร้างความสนใจ พอสรุปได้ว่า ความสนใจที่เกิดขึ้นจะได้รับอิทธิพลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความต้องการ ความสามารถ ความถนัด การได้รับการศึกษา บุคลิกภาพ เป็นต้น

2.4 สาเหตุที่ทำให้ความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกัน

สุชา จันทรเฒ (2536 : 75-76) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกันมีหลายประการได้แก่

1. สิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว ที่สำคัญคือ

- ก. การศึกษาอบรม
- ข. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2. บุคลิกภาพของบุคคล ที่สำคัญ ๆ คือ

- ก. อายุ หรือวัย
- ข. เพศ
- ค. ระดับสติปัญญา
- ง. ความสามารถทางร่างกาย
- จ. ความถนัดตามธรรมชาติ
- ฉ. สุขภาพ

2.5 วิธีวัดความสนใจ

การวัดความสนใจให้ได้ผลถูกต้องที่สุดนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยากลำบากมาก ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่ความพอใจของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามได้มีผู้กล่าวถึงวิธีวัดความสนใจไว้ดังนี้

เจเกอร์และโฟริค (Jager and Frochlich, 1947 : 12-14) ได้กล่าวถึงการวัดความสนใจอาจทำได้ 4 ประการดังนี้

- 1. สังเกตความเป็นไปของแต่ละบุคคล
- 2. พิจารณาความสนใจต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลแสดงออกมา
- 3. ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นกระทำ
- 4. ใช้แบบสำรวจความสนใจ (Interest inventory) วัดโดยตรง

เฮอร์ลอค (สมเดช อาริสวัสดิ์. 2530 : 13; อ้างอิงจาก Hurlock. 1955 : 160-161) ได้กล่าวถึงการวัดความสนใจของแต่ละบุคคลได้ 3 วิธี ดังนี้

1. ใช้การสังเกต
2. ใช้การสัมภาษณ์
3. ใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ

พาวเวลล์ (นิภา วัฒนเวทิน. 2529 : 18-19; อ้างอิงจาก Powell. 1963 : 337-338) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินความสนใจไว้ดังนี้

1. ใช้แบบสำรวจความสนใจ (Interest inventories) แบบสำรวจนี้จะประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในอาชีพต่าง ๆ โดยให้บุคคลแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ เหล่านั้น

2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Openended questionnaires) โดยให้แต่ละบุคคลมีอิสระที่จะตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน

3. ใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งจะช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ได้สังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

ซูเปอร์ และไครท์ (Super and Crites. 1968 : 378-380) ได้กล่าวถึงความสนใจของบุคคลสามารถศึกษาได้จากวิธีการดังต่อไปนี้

1. ความสนใจที่แสดงออกมา (Expressed interests) ได้แก่ความสนใจ ที่แสดงออกทางภาษาเป็นการแสดงออกถึงความสนใจในวิชา กิจกรรม งานหรืออาชีพ ด้านภาษา

2. ความสนใจที่แสดงออกทางกิริยาอาการ (Manifest interests) เป็นความสนใจที่แสดงด้วยกิริยาอาการและการเข้าร่วมในกิจกรรม

3. ความสนใจที่ประเมินด้วยแบบทดสอบ (Tested interests) เป็นการประเมินความสนใจด้วยแบบสอบถามที่เป็นปรนัย เป็นการแสดงความสนใจภายใต้สภาพการณ์ควบคุม

4. ความสนใจที่ประเมินด้วยแบบสำรวจ (Inventoried interest) เป็นต้น การประเมินความสนใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับการตอบคำถามเกี่ยวกับความชอบ ไม่ชอบในกิจกรรมนั้น ๆ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2524 : 9) ได้กล่าวถึงแนวการวัดความสนใจว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่อยู่ในจิตใจของบุคคล แนวการวัดนั้นสามารถกระทำได้โดยการเอาข้อความที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไปรื้อให้เขาอ่าน แล้วทำให้เขาแสดงความรู้สึกออกมาว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ

จากการศึกษาทางเอกสารวิธีวัดความสนใจดังที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าวิธีวัดความสนใจที่ตรงกันวิธีหนึ่งก็คือ การใช้แบบสำรวจ จึงถือได้ว่าวิธีนี้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย ดังนั้นการใช้แบบสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อ จึงเป็นวิธีที่เหมาะสม

3. ทฤษฎีความต้องการ

ทฤษฎีความต้องการที่จะกล่าวต่อไปนี้ กฤษฎณา ศักดิ์ศรี (2534 : 166) กล่าวว่า ในทางจิตวิทยาถือว่า ความต้องการเป็นเรื่องที่พัวพันกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดของมนุษย์ ความต้องการจึงปรากฏออกมาในรูปต่าง ๆ ทั้งในรูปของความต้องการอันจำเป็นแห่งชีวิต ซึ่งมีมาแต่กำเนิดและจัดหาขึ้นภายหลัง กล่าวโดยสรุปของความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 3 ประการ ใหญ่ ๆ คือ

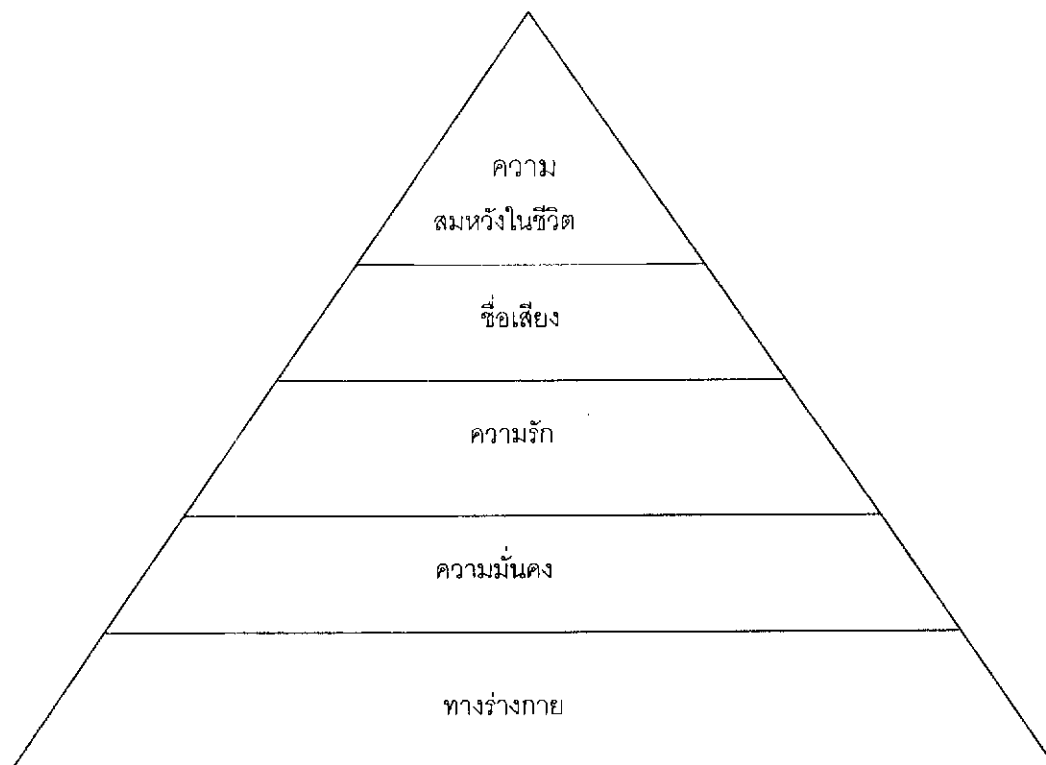
1. ความต้องการทางร่างกาย (Biological needs)
2. ความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs)
3. ความต้องการทางสังคม (Social needs)

เนื่องด้วยทฤษฎีความต้องการมีหลายทฤษฎี สำหรับทฤษฎีความต้องการที่กล่าวถึงปัจจัยเกี่ยวกับความต้องการ ได้แก่ ทฤษฎีดังต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีการจูงใจและบุคลิกภาพของมาสโลว์ (Maslow's general theory of human motivation) มีสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2523 : 305 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1970. *Motivation and personality.*) ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นเข้ามาแทนที่กระบวนการเช่นนี้ไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นเครื่องจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น ที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์ มีลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ (Hierarchy of needs) กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

มาสโลว์ (Maslow) (รวีวรรณ ชินตระกูล. 2535 : 52-55; อ้างอิงจาก Maslow.1970. *Motivation and personality.*) ได้แบ่งลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) ซึ่งสามารถแสดงด้วยภาพดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน ซึ่งมนุษย์ต้องการการตอบสนองเพื่อการดำรงชีวิตตามปกติ ได้แก่ ปัจจัยสี่ กล่าวคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รวมทั้งสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพ
2. ความต้องการความมั่นคง (Security needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานทางร่างกายแล้ว มักเกิดความต้องการในขั้นที่ 2 อันได้แก่ ความมั่นคงรวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและหน้าที่การงาน
3. ความต้องการความรัก (Affiliation or social needs) เมื่อได้รับการตอบสนองในขั้นที่ 1 และ 2 มนุษย์จะเกิดความต้องการให้สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4. ความต้องการชื่อเสียง (Esteem or recognition needs) ความต้องการในขั้นนี้หมายถึง เกียรติยศ ชื่อเสียง การยกย่องเชิดชูซึ่งได้รับจากผู้อื่น หรือความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง การเปลี่ยนสถานภาพไปสู่ลำดับขั้นที่สูงขึ้น ถ้าผู้ปฏิบัติมีความต้องการอยู่ในขั้นนี้

5. ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสุดยอดของมนุษย์

จากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า ลำดับขั้นความต้องการหรือแรงจูงใจ ของมนุษย์ทั่วไป ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้น จากความต้องการขั้นพื้นฐานไปสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความรัก ความต้องการชื่อเสียง และความต้องการความสมหวังในชีวิต

3.2 ทฤษฎีความพึงพอใจของเฮร์ซเบอร์ก (Herzberg) เฮร์ซเบอร์ก (สมยศ นาวิการ. 2522 : 376-378 ; อ้างอิงจาก Herzberg.1959. *The Motivation to Work.*) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานชื่อว่า “ทฤษฎีสองปัจจัย” ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ประกอบด้วย

1.1 ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Achievement) หมายถึง บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบผลสำเร็จอย่างดี

1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง ความร่วมมือในการปฏิบัติงานไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อน จากผู้มาขอรับบริการหรือบุคคลในหน่วยงาน

1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (Work itself) หมายถึง งานที่น่าสนใจงานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำทนายให้ต้องลงมือทำหรืองานที่มีลักษณะสามารถกระทำได้ตั้งแต่ต้นจนจบ โดยลำพังแต่ผู้เดียว

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ที่ไม่มีการตรวจสอบหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

1.5 ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ได้รับเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์กร การมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือการได้รับการฝึกอบรม

1.6 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of growth) หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะ (Skill)

1.7 สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึงอาชีพนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

2. ปัจจัยดำรง (Maintenance factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งถ้าหากว่าไม่มีหรือไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์การจะนำมาซึ่งความไม่พึงพอใจในงานได้ เป็นปัจจัยที่เกิดจากภายนอกตัวบุคคลประกอบด้วย

2.1 เงินเดือน (Salary) หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้น ๆ เป็นที่พอใจของบุคลากรที่ทำงาน

2.2 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน (Interpersonal relations with supervisor, subordinate, peers) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นปฏิกริยาหรือวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี

2.3 นโยบายและการบริหารงาน (Policy and administration) หมายถึง การจัดและการบริหารขององค์การ การติดต่อสื่อสารภายในองค์การ

2.4 สภาพการทำงาน (Working conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียงอากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ

2.5 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal life) หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดี อันเป็นผลที่ได้รับจากการทำงานในหน้าที่ของเขา เช่น การที่บุคคลต้องถูกย้ายไปทำงานในแห่งใหม่ ซึ่งห่างไกลจากครอบครัว อาจทำให้เขาไม่มีความสุขและไม่พอใจกับงานใหม่ที่แห่งใหม่

2.6 ความมั่นคงในงาน (Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในงานที่ทำ ความยั่งยืนของอาชีพ หรือความมั่นคงขององค์การ

2.7 วิธีการนิเทศงาน (Supervisory-technical) หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการควบคุมดูแล และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา

จากทฤษฎีความพึงพอใจของเฮอริชเบอร์กที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีแรงจูงใจที่ศึกษาถึงสาเหตุจูงใจบุคคลให้ทำงาน โดยมี 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เช่น ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้า เป็นต้น

2. ปัจจัยดำรง (Maintenance factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้คนเกิดความไม่พอใจงานที่ปฏิบัติอยู่ เช่น เงินเดือน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นโยบายการบริหาร สภาพการทำงาน ความมั่นคงในงาน เป็นต้น

3.3 ทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ เมอร์เรย์ (Murray's manifest needs theory) เมอร์เรย์ (อารีย์ พันธมณี . 2534 : 189 –192 ; อ้างอิงจาก Murray. 1938. *Explorations in Pesonality.*) ทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงออกทางความก้าวร้าว (Need for aggression) เป็นความต้องการที่จะเอาชนะผู้อื่น เอาชนะต่อสิ่งขัดขวางทั้งปวงด้วยความรุนแรง มีการต่อสู้ การแค้น การทำร้ายร่างกาย หรือการฆ่าฟันกัน เช่น พุดจาประเทศประชันกับเพื่อนที่ไม่ชอบ เป็นต้น

2. ความต้องการที่จะเอาชนะฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ (Need for counteraction) เป็นความต้องการที่จะฟันฝ่าอุปสรรค ความล้มเหลวต่าง ๆ ด้วยการสร้างความพยายามขึ้น เช่น เมื่อได้รับคำดูถูกดูหมิ่น ผู้ที่ได้รับจะเกิดความพากเพียรพยายามเพื่อเอาชนะคำสบประมาทจนประสบสำเร็จ เป็นต้น

3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ (Need for abasement) เป็นความต้องการที่จะยอมแพ้ยอมรับผิด ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ หรือยอมรับการถูกลงโทษ เช่น การเผาตัวตายเพื่อประท้วงการปกครอง เป็นต้น

4. ความต้องการป้องกันตนเอง (Need for defense) เป็นความต้องการที่จะป้องกันตนเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์ การตำหนิติเตียน ซึ่งเป็นการป้องกันทางด้านจิตใจ พยายามหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำของตน มีการป้องกันตนเองเพื่อให้พ้นผิดจากการกระทำต่าง ๆ ทั้งปวง เช่น ให้เหตุผลว่าสอบตกเพราะครูสอนไม่ดี เป็นต้น

5. ความต้องการเป็นอิสระ (Need for autonomy) เป็นความต้องการที่ปรารถนาจะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางทั้งปวง ต้องการที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัวของตัวเอง เช่น เด็กมักจะแต่งตัวหรือรับประทานอาหารเองโดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากมารดาหรือบุคคลอื่น เป็นต้น

6. ความต้องการความสำเร็จ (Need for achievement) คือ ความต้องการที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จหรือพยายามเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง เพื่อให้การทำงานของตนประสบความสำเร็จ จากการศึกษาพบว่า เพศชายจะมีระดับความต้องการความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง

7. ความต้องการสร้างมิตรกับบุคคลอื่น (Need for affiliation) เป็นความต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการเอาอกเอาใจ มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง พยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น

8. ความต้องการความสนุกสนาน (Need for play) เป็นความต้องการที่จะแสดงความสนุกสนาน ต้องการหัวเราะเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียด มีการสร้างหรือเล่าเรื่องตลกขบขัน มีการพักผ่อนหย่อนใจ มีการเล่นเกมกีฬา เป็นต้น

9. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น (Need for rejection) เป็นความต้องการหรือมีความปรารถนาของบุคคล ในการที่จะแยกตนเองออกจากผู้อื่น ไม่มีความรู้สึกยินดียินร้ายกับบุคคลอื่น ต้องการเมินเฉยจากผู้อื่น

10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น (Need for succorance) เป็นความต้องการให้บุคคลอื่นมีความสุข เห็นอกเห็นใจ มีความสงสาร ต้องการได้รับความช่วยเหลือ การดูแล คำแนะนำ จากบุคคลอื่น

11. ความต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น (Need for nurturance) เป็นความต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น โดยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือให้ความช่วยเหลือให้บุคคลอื่นพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจในตนเองให้กับผู้อื่น (Need for exhibition) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นได้เห็น ได้ยินเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นมีความสนใจ สนุกสนาน แปลกใจ หรือตกใจในเรื่องราวของตนเอง เช่น เล่าเรื่องตลกขบขันให้บุคคลอื่นฟัง เพื่อบุคคลอื่นจะเกิดความประทับใจในตนเอง เป็นต้น

13. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (Need for dominance) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นทำตามคำสั่งของตน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น

14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อื่น (Need for deference) เป็นความต้องการที่ยอมรับนับถือผู้ที่มีอาวุโสกว่าด้วยความยินดี รวมทั้งนิยมชมชื่นในบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า

15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกลึ้มเหลว (Need for avoidance of interiority) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความอับอายทั้งหลาย ต้องการหลีกเลี่ยงการดูถูก หรือการกระทำต่างๆ ที่ทำให้เกิดความละอายใจ

16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for avoidance harm) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านร่างกาย ต้องการได้รับความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ (Need for avoidance of blame) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยการคล้อยตามกลุ่ม หรือยอมรับคำสั่ง หรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกลุ่มเพราะกลัวการถูกลงโทษ

18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Need for orderliness) เป็นความต้องการที่จะจัดสิ่งของต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความประณีตงดงาม เช่น การจัดหนังสือให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง (Need for inviolacy) เป็นความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของตนที่มีอยู่ไว้จนสุดความสามารถ เช่น การไม่ยอมขโมย แม้ว่าตนจะต้องหิว หรือไม่ยอมทำความผิด ไม่คดโกงผู้ใดเพื่อชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล เป็นต้น

20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น (Need for contrariness) เป็นความต้องการที่จะกระทำให้ตนเองไม่เหมือนกับบุคคลอื่น เช่น เพื่อนในกลุ่มใส่กระโปรงมาโรงเรียน แต่ตนต้องการให้แตกต่างจากบุคคลอื่น โดยการใส่กางเกงมาโรงเรียน เป็นต้น

จากทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ไม่ได้เรียงลำดับชั้นความต้องการเหมือนของมาสโลว์ กล่าวคือ ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์สามารถอธิบายได้ว่า ในเวลาเดียวกันบุคคลอาจมีความต้องการด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านสูง และความต้องการด้านอื่น ๆ ต่ำก็ได้ ซึ่งตามทฤษฎีสามารถสรุปความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานได้ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ หมายถึง ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่น คำนึงถึง การยอมรับของเพื่อนร่วมงาน การยกย่อง การมีเกียรติยศชื่อเสียง
3. ความต้องการอิสระ หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นตัวของตนเองในการตัดสินใจให้มากที่สุด
4. ความต้องการมีอำนาจ หมายถึง ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและต้องการควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

3.4 ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Hierachy Theory) Alderfer (หลุย จำปา เทศ. 2533 : 40-41; อ้างอิงจาก Alderfer. 1972. *Human Need in Organization settings.*) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีความต้องการนี้ใน ค.ศ. 1972 หรือเรียกทฤษฎี อีอาร์จี (ERG : Existence Relatedness Growth Theory) ที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับชั้นของ Maslow เขาได้ปรับเปลี่ยนให้เข้าใจง่ายขึ้น จาก 5 ลำดับชั้นของมาสโลว์ เหลือเพียง 3 ลำดับชั้นเป็นERG Theory Alderfer ได้เสนอแนะรายละเอียดของทฤษฎีดังนี้

1. เอ็กซิส – เท็นซ์ นีดส์ (Existence Need, E) คือความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อประทังชีวิตคน เพื่อการอยู่ได้หรือเพื่อการอยู่รอด ความต้องการของเขาข้อนี้ได้รวมเอาความต้องการขั้นที่ 1

และขั้นที่ 2 ของมาสโลว์เข้าไว้ นั่นคือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการความปลอดภัยนั่นเอง

2. รีเลตเนดเนส (Relatedness Need, R) คือความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ตัว และบุคคลในสังคม ความต้องการนี้ตรงกับ ขั้นที่ 3 ของ มาสโลว์ ซึ่งเรียกว่า Social Need Alderfer ได้ให้ความสำคัญความต้องการข้อนี้มาก เพราะถือว่ามนุษย์จะอยู่ได้มิใช่ความต้องการพื้นฐานเท่านั้น แต่การรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มหรือหมู่พวกนั้นมีความจำเป็น

3. กรโธ นีดส์ (Growth Need, G) คือ ความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุดของคน ซึ่งเขาได้รวมเอาขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 (Self-esteem และ actualization) ของมาสโลว์เข้าไว้ด้วยกัน ความต้องการขั้นนี้จะบ่งบอกถึงความสุขสูงสุดของชีวิตของมนุษย์ชาตินั้นเอง

แม้ Alderfer จะเห็นตาม Maslow หลายอย่างดังจะเห็นได้จากการสรุปขยายทอดทฤษฎีของ Maslow เสียใหม่เพื่อง่ายต่อการนำไปใช้ก็ตาม แต่ทฤษฎีของเขาก็มีข้อขัดแย้งแตกต่างไปจาก Maslow 2 ประการหลัก ๆ คือ

1. ทฤษฎีของ Maslow ได้เน้นว่า คนจะก้าวจากขั้นที่ 1 ไปขั้นที่ 2 หรือ ขั้นที่ 2 ไปขั้นที่ 3 เรื่อย ๆ ไปจนถึงขั้นที่ 5 นั้น จะเนื่องมาจากความพึงพอใจ (Satisfaction) ของขั้นที่ต่ำกว่าได้บรรลุเป้าหมาย แต่ทฤษฎีของ Alderfer ไม่เห็นด้วย เขากล่าวว่าในขณะที่คนอยู่ในกระบวนการที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจนั้น คนจะอยู่ในกระบวนการของการถดถอยในขณะที่คับข้องใจด้วย (ไม่จำเป็นต้องก้าวจากขั้นที่หนึ่งขึ้นไปสู่อีกขั้นหนึ่งเสมอไป) ความคับข้องใจนี้จะสะท้อนกลับไปยังขั้นต่ำกว่าที่เขาเคยบรรลุมาแล้ว เช่น คนที่อยากมีชื่อเสียงในสังคม แต่ก็กลัวจะจนลงเป็นต้น จึงมิใช่พึงพอใจในขั้นที่ผ่านมา

2. ความต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ทฤษฎีของ Maslow บอกว่าคนบรรลุความต้องการขั้นหนึ่งแล้วจะก้าวไปสู่อีกขั้นหนึ่งเป็นไปทีละขั้น แต่ Alderfer กล่าวว่าคนมีความต้องการพร้อมกันหลาย ๆ ขั้นมิใช่ทีละขั้นดังที่ Maslow เช่น คนมีความต้องการทางร่างกาย เพื่อการอยู่รอดและพร้อมกันนั้นก็ต้องการเพื่อนฝูง และการยอมรับนับถือด้วย เป็นต้น

จากทฤษฎีความต้องการของ Alderfer พอสรุปได้ว่า ทฤษฎีความต้องการของ Alderfer เป็นทฤษฎีการจูงใจที่เน้นเรื่องการตอบสนองความต้องการเช่นเดียวกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow โดยเชื่อว่าความต้องการของมนุษย์มี 3 ประการ คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า ซึ่งความต้องการทั้งสามจะมีลักษณะต่อเนื่องจากความต้องการทางวัตถุที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความต้องการทางจิตใจที่เป็นนามธรรม

จากทฤษฎีความต้องการของ Alderfer เมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีความต้องการของ Maslow จะพบความสัมพันธ์ดังภาพนี้ (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. 2532 : 112)

ความต้องการตามทฤษฎีของ Maslow

ความต้องการตามทฤษฎีของ Alderfer

ความสำเร็จและความสมหวังในชีวิต	ความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า
ความต้องการชื่อเสียง	
การยกย่องในสังคม	ความต้องการความสัมพันธ์ในสังคม
ความมั่นคงปลอดภัย	ความต้องการพื้นฐานของชีวิต
ความต้องการทางกายภาพ	

ภาพประกอบ 5 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีความต้องการของ Maslow กับ Alderfer (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. 2532 : 112)

4. ทฤษฎีการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจในการหาทางเลือกที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล ดังที่ บรอสส์ (อรุณศรี ภูมิ. 2529 : 4 ; อ้างอิงจาก Bross. 1953) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจไว้ว่า ปัจจุบันพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจได้ทวีความยุ่งยากมากขึ้น มิใช่แต่จะมีทางเลือกมากมายให้ต้องตัดสินใจเลือกเท่านั้น แต่ยังมีความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมที่ยึดถือด้วย บุคคลสามารถได้รับการช่วยเหลือ 2 ประการคือ ประการแรกในการตัดสินใจในเป้าหมายเฉพาะอย่าง เรียกว่า ผลที่ได้ (outcome) และประการที่สองในการพิจารณาทางเลือกหลายทาง และซึ่งนำหนักทางเลือกเหล่านั้นในส่วนที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของเขาเองเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้ ทฤษฎีการตัดสินใจมีหลายทฤษฎี และทฤษฎีที่เสนอต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหรือเลือกอาชีพ ดังนี้

4.1 ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gellatt's decision making theory) Gelatt (ทิพย์ มาศย์ พล มล ศักดิ์. 2530 : 11-12; อ้างอิงจาก Tolber, 1974. *Counseling for Career Development*. 65-87) ถือว่าทฤษฎีนี้แสดงถึงวงจร กระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ และเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการจะตัดสินใจ บุคคลนั้นก็ประสงค์จะได้รับ ข้อเสนอแนะ โดยเขาจะรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขา ต่อจาก นั้นบุคคลก็จะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับ และพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเลือกพิจารณา ความเป็นไปได้ของทางเลือก สำหรับการทำนายผลอาจจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของประสบการณ์ในอดีต และระดับความปรารถนาของบุคคลนั้น ซึ่งการทำนายผลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดจะ ขึ้นอยู่กับสิ่ง 2 ประการ คือ ข้อมูลที่รวบรวมได้และน้ำหนักในการคาดคะเนอย่างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

สำหรับลำดับขั้นต่อไปเป็นระบบค่านิยม ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาถึงผลที่พึงปรารถนา เขาจะเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับลำดับขั้นของค่านิยม เช่น ถ้าเขาเลือกวิชาชีพนี้เพื่อต้องการเงินเดือน มาก หรือคาดได้ว่าเขาสามารถเรียนจบในสาขาวิชานี้ได้และจะได้มีโอกาสศึกษาต่อ เขาอาจจะต้อง ตั้งคำถามว่าค่านิยมสูงสุดของเขานั้นคืออะไร ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจเลือกของเขาเหมาะสมยิ่งขึ้น

ส่วนขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลและการเลือกตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นผลมาจากการตัดสินใจ ได้ในครั้งนั้น โดยได้ผลที่ได้รับเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและข้อมูลหรือตัดสินใจที่จะสำรวจต่อไป โดยวางแผนสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ เพื่อการตัดสินใจครั้งต่อไป

สำหรับวงจรกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้คือ

1. จุดมุ่งหมาย บุคคลต้องการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกนั้นๆ
2. ข้อเสนอแนะ บุคคลจะต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกนั้นๆ
3. ความเป็นไปได้ โดยจะต้องค้นหาความเป็นไปได้ทั้งหมดของกิจกรรม
4. ความเป็นไปได้ของผลที่จะได้รับโดยจะต้องตรวจสอบลำดับความเป็นไปได้ในแต่ละทางเลือก
5. ความน่าจะเป็นของผลที่ได้รับโดยการทำนายความน่าจะเป็นจริงของแต่ละลำดับ
6. ค่านิยมโดยการประเมินความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับ
7. การประเมินผล โดยประเมินความเหมาะสมและเลือกตัดสินใจ
8. การตัดสินใจ มีการตัดสินใจซึ่งอาจเป็น
 - 8.1 การตัดสินใจสิ้นสุดลง
 - 8.2 การค้นหาข้อเสนอแนะใหม่

จากทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt พอสรุปได้ว่า การตัดสินใจจะเป็นกระบวนการที่เป็นระบบประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ระบบข้อมูลที่ดี พิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือกค่านิยม และการประเมินผล แล้วจึงตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่เหมาะสมที่สุดของแต่ละบุคคล

4.2 ทฤษฎีการตัดสินใจของทิดแมนและโอฮารา (Tiedman and O'hara decision making theory) ทิดแมนและโอฮารา (พรศรี สุนสวัสดิ์. 2533 : 12-13 ;อ้างอิงจาก Tiedman and O'hara.b.d.) มีแนวคิดว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในการประกอบอาชีพเป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และพัฒนามาเป็นระยะเวลานาน ทิดแมนและโอฮารา ได้แบ่งพัฒนาการด้านอาชีพออกเป็นขั้นๆดังนี้

1. ขั้นเตรียมเลือกอาชีพ (The period of anticipation of decision making or preoccupation) ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลจะเผชิญกับปัญหาเฉพาะหน้า เช่น จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่จะต้องเรียน หรือเริ่มคิดเตรียมการที่จะเลือกอาชีพต่อไปในอนาคตในขั้นนี้บุคคลจะใช้กระบวนการวิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อมและก่อตัวเป็นความคิดที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียนหรือเลือกอาชีพ ในขั้นนี้แบ่งย่อยออกเป็น 4 ขั้นดังนี้คือ

1.1 ขั้นการสำรวจ (Exploration) ในขั้นนี้บุคคลจะสำรวจและประเมินตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจและความต้องการ นอกจากนี้ยังมีการสำรวจลักษณะสาขาวิชาหรือลักษณะอาชีพ ข้อดีและข้อบกพร่องของอาชีพด้วย

1.2 ขั้นการก่อตัวของความคิด (Crystallization) เมื่อให้ประเมินตนเองและวิเคราะห์อาชีพหรือสาขาวิชาแล้ว ก็จะรวมตัวเป็นแนวคิด ซึ่งจะนำไปใช้ในการตัดสินใจลงเลือกสายการเรียนหรืออาชีพ

1.3 ขั้นการลงเลือกอาชีพ (Choice) ในขั้นนี้บุคคลจะตัดสินใจลงเลือกสายการเรียนหรืออาชีพ

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียดเพื่อความกระจ่างชัดเจนและแน่นอนในการตัดสินใจ (Clarification of specification) ในขั้นนี้บุคคลจะหารายละเอียดเพิ่มเติมในสาขาวิชาหรืออาชีพที่เลือกอีกครั้งเพื่อการตัดสินใจที่แน่นอน

2. ขั้นการประกอบอาชีพและการปรับตัวในการทำงาน (The period of implementation and adjustment) เมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกสายการเรียนและอาชีพได้แล้ว ก็จะไปสู่ขั้นดำเนินการศึกษาหรือประกอบอาชีพ ตามที่ได้เลือกสรรแล้วนั้น ในขั้นนี้จะแบ่งย่อยได้เป็น 3 ขั้นคือ

2.1 ขั้นการนำตนเองเข้าสู่การศึกษาหรือทำงาน (Induction) ขั้นนี้บุคคลจะเข้าทำงานหรือศึกษาตามสาขาที่ตนได้ตัดสินใจเลือกแล้ว

2.2 ขั้นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุง (Transition or reformation) ถ้าบุคคลประสบปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาหรือประกอบอาชีพในสาขาที่เลือกแล้วนั้น บุคคลก็จะปรับปรุงตนเองหรือสำรวจตนเองและอาชีพหรือสาขาที่เรียนใหม่เพื่อไปสู่การตัดสินใจเลือกการศึกษาหรืออาชีพใหม่ให้เหมาะสมต่อไป

2.3 ขั้นความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (Maintenance or integration) ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในการศึกษา หรือประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรแล้วนั้นก็จะเป็กำลังใจให้บุคคลมุ่งมั่นศึกษาหรือประกอบอาชีพให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จากทฤษฎีการตัดสินใจของTiedman and O'hara พอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลกับอาชีพมีความสัมพันธ์กัน เห็นได้ชัดเจนจากการที่บุคคลต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ ทฤษฎีนี้ได้ย้ำเรื่องของการตัดสินใจว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการทางอาชีพ

จากการศึกษาทฤษฎีการตัดสินใจของนักวิชาการหลายท่านพบว่า การตัดสินใจเลือกอะไรก็ตามจะต้องคิดอย่างเป็นระบบ มีเหตุผลในการพิจารณา มีข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะตัดสินใจเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่า การตัดสินใจมีการทำเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และการตัดสินใจเป็นหัวใจสำคัญในการเลือกศึกษาต่อ หรือเลือกอาชีพ ฉะนั้นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพราะการตัดสินใจเลือกเรียนสายใดสายหนึ่งเท่ากับว่าได้ลงทุนเพิ่มมูลค่าให้ตนเอง และเป็นการสร้างความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสายการเรียนที่เลือกเรียน

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ

บาลดริด (Baldridge: 1980 : 278) ได้เสนอทฤษฎีที่สามารถอธิบายการเข้าเรียนต่อของนักเรียนมีหลายทฤษฎีด้วยกัน คือ

5.1 ทฤษฎีเอาแบบ (Modeling Theory) ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มที่จะกระตุ้นนักเรียนในการเรียนและการศึกษาต่อโดยเด็กจะเอาแบบอย่าง(Life patterns) ของผู้ปกครองมาเป็นตัวกำหนดระดับความต้องการของเขา ว่าอย่างน้อยที่สุดความคาดหวังของเขาก็จะเทียบเท่าของผู้ปกครอง

5.2 ทฤษฎีการมีโอกาส (Opportunity Theory) เด็กจากครอบครัวที่มีรายได้สูงและอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ๆ จะมีโอกาสในการเรียนต่อมากกว่า เพราะในเมืองมีสถานศึกษาที่มากกว่า ขณะเดียวกันก็มีฐานะพอที่จะใช้จ่ายในการศึกษาได้

5.3 ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม (Reference Group Theory) นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความต้องการในการเรียนต่อ นักเรียนก็จะมีความต้องการในการเรียนต่อเช่นกัน

5.4 ทฤษฎีความสามารถ (Ability Theory) ผู้ที่ขยันและมีความฉลาดก็มีแนวโน้มที่จะเรียนต่อสูงขึ้น

จะเห็นว่าการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนจะเป็นสายสามัญ หรือสายอาชีพก็ตาม ต่างก็มีเห็นผลที่ต้องอาศัยทฤษฎีมารองรับ และอธิบายการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ซึ่งบาลดริค (Baldrige) ได้เสนอทฤษฎีการเข้าเรียนต่อของนักเรียนไว้ 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีเอาแบบ ทฤษฎีการมีโอกาส ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม และทฤษฎีความสามารถ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากตัวแปรที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนมีหลายตัวแปร จึงจะขอกล่าวเพียงตัวแปรที่ได้ศึกษาจากวรรณกรรมแล้วพบว่ามีผลสำคัญจึงได้นำมาทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ

1. เพศ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. อาชีพของบิดามารดา
4. ระดับการศึกษาของบิดามารดา
5. ระดับรายได้ของครอบครัว
6. เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

6.1 เพศ

ไกรวุธ พนมพงษ์ (2544 : 80) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักเรียนเพศหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่านักเรียนเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องจากนักเรียนหญิงมีความสนใจในการเรียนในรายวิชาต่างๆที่เป็นพื้นฐานความรู้ความสามารถในสายสามัญมากกว่า และยังมีความต้องการที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ใช้วิชาความรู้ทางสายสามัญมากกว่าเพศชาย ส่วนสายอาชีพไม่แตกต่างกัน

สัญญา รัตนวราภักษ์ (2542 : 93) ได้ศึกษาความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกันในระดับทางอาชีพที่บิดามารดาที่ปกครองคาดหวัง โดยนักเรียนหญิงจะมีระดับทางอาชีพที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองคาดหวัง และระดับชั้นทางอาชีพที่นักเรียนใฝ่ฝันสูงกว่านักเรียนชาย

สุมา ชัยลักษณะนันท์ (2542 : 119) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ตัวแปรเพศส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้านของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่าโดยธรรมชาติแล้วเพศหญิงและเพศชายจะมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐาน ทั้งโครงสร้างทางร่างกาย ด้านจิตใจ และความสนใจตามธรรมชาติ ครอบครัวยุคใหม่ และสิ่งแวดล้อมช่วยปลูกฝังค่านิยมให้กับชายหญิง โดยเพศชายมักจะเข้มแข็งเป็นผู้นำในการทำงาน รับผิดชอบ เสียสละ ส่วนเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนโยน ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและชอบงานบริการสังคม

ทองปาน แวงโสธรณ์ (2541 : 81 – 82) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชายเลือกเรียนตามแรงจูงใจตามลักษณะอาชีพ และด้านการเงินมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมไทยที่ผู้ชายส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านและหารายได้ให้ครอบครัว

เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 91) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเพศ โดยนักเรียนหญิงเลือกอาชีพกลุ่มบริการ งานเสมียน กลุ่มการจัดการ และกลุ่มบริการสุขภาพมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายเลือกอาชีพกลุ่มคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานช่าง และกลุ่มธุรกิจก่อสร้างมากกว่านักเรียนหญิง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 156) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน พบว่า นักเรียนชายนิยมทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง ในขณะที่นักเรียนหญิงนิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ ด้านวิถีชีวิต ด้านผู้ร่วมงาน ด้านความมีศักดิ์ศรี

ราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 105) ได้ศึกษาแนวโน้มในการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง พบว่า นักเรียนชายเลือกเรียนต่อสายสามัญมากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงเลือกเรียนต่อสายอาชีพมากกว่านักเรียนชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 เท่ากัน

สตรอง (สมบัติ สุขสมบุรณ์. 2540 : 59 ; อ้างอิงจาก Strong. 1954 : 216 – 228) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของชายและหญิง พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันและจะคงอยู่ในสภาพนี้ตั้งแต่อายุ 14 – 38 ปี กล่าวคือ เพศชายสนใจอาชีพเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ การเมือง ทหาร และอาชีพที่มีลักษณะโลดโผน ตื่นเต้น ส่วนเพศหญิงจะสนใจในอาชีพเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี กิจกรรมทางวรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ และพบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงสนใจดนตรีและบัญชีพอๆกัน

สรุป จากการศึกษางานวิจัยหลายๆเล่มสรุปได้ว่า นักเรียนชายชอบที่จะศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ทหาร ช่าง และอาชีพที่มีลักษณะโลดโผน ส่วนนักเรียนหญิงชอบที่จะศึกษาทางด้านงานบริการ ครู สังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของโครงสร้างทางร่างกาย จะเห็นว่างานที่นักเรียนชายสนใจส่วนมากต้องเรียนในสายอาชีพ ในขณะที่งานที่สนใจของนักเรียนหญิงต้องเรียนในระดับอุดมศึกษา นั่นก็คือ นักเรียนหญิงจะเลือกเรียนต่อสายสามัญมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชายจะเลือกเรียนต่อสายอาชีพมากกว่านักเรียนหญิง

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล (2543 : 88) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาวิชาการแนะแนวในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

สุมา ชัยลักษณะานนท์ (2542 : 113) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพในด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า และด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ

สมบัติ สุขสมบุรณ์ (2540 : 397) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสนใจเลือกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญมากที่สุด

เวดี วัฒนทกโกศล (2533 : 141 – 142) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสำรวจความเชื่อ เจตคติ เจตนา และพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ในกรุงเทพฯ ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะเลือกศึกษาต่อสายสามัญมากกว่าที่จะเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ ส่วนนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อสายอาชีพส่วนใหญ่จะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง

ประมวล วิทยากร (2520 : 127 – 128) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูง ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะเลือกหมวดอาชีพบริการ การผลิต การใช้อุปกรณ์ขนส่ง และการทหาร

ราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 112) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีจะเลือกเรียนสายสามัญมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำส่วนใหญ่จะเลือกเรียนทางด้านสายอาชีพ

ซูเปอร์ โควอลสกี และ กอทดิน (สัญญา รัตนวรารักษ์ และคณะ. 2542 : 50 ; อ้างอิงจาก Super, Kowalske and Gotkin 1967, cited by Osipow 1973 : 146 –147) ซูเปอร์ โควอลสกี และ กอทดิน ได้ศึกษาติดต่อกันเป็นระยะเวลา 10 ปี พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมทางอาชีพของนักเรียนได้

กรีน (วิทยา วิสูตรเรืองเดช. 2545 : 24 ; อ้างอิงจาก Green. 1972 : 24) กรีนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำควรได้รับการส่งเสริมด้านเทคนิค และวิธีการสอน เพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทัดเทียมคนอื่น กลุ่มสังคมที่แตกต่างกันไม่ควรให้มีช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมาก และโอกาสทางการศึกษาของบุคคลไม่ควรคำนึงถึงความแตกต่างทางเศรษฐกิจ และสังคม ไม่เช่นนั้นบุคคลจะขาดความเสมอภาค

สรุป จากการศึกษางานวิจัยทั้งหลายสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีแนวโน้มที่จะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำจะเลือกเรียนต่อสายอาชีพ

6.3 อาชีพของบิดามารดา

วิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545 : 67 – 68) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัณฑิตวิทยา ปีการศึกษา 2544 พบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อที่แตกต่างกันทางสายสามัญหรือสายอาชีพ นักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายสามัญบิดาจะประกอบอาชีพนักธุรกิจ/ค้าขาย พนักงานเอกชน และรับราชการ ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีพบิดาจะประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด

สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : 401) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดา รับราชการมีความสนใจเลือกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญมากที่สุด

บุญเพ็ง ธานี (2530 : 85) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดโรงเรียนเทศบาล ปีการศึกษา 2528 ที่ได้ศึกษาต่อและไม่ได้ศึกษา

ต่อ พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจ รับราชการ ค้าขาย ได้รับการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพกรรมกร

วิศิษฐ์ นาจำปา (2521 : 68 – 69) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามประเภทโรงเรียน สถานภาพส่วนตัว และผลการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพแตกต่างกัน มีโอกาสเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพพ่อค้า เจ้าของร้านของชำ มีโอกาสเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพกรรมกร มีโอกาสเรียนต่อดำ

ราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 111) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนต่อสายอาชีพ แต่ไม่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อทางสายสามัญ

เอ็ดดี้ (Eaddy. 1969 : 2558 – 2559) ได้ศึกษาเพื่อจัดลำดับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา และการเลือกอาชีพของนักเรียนจากมากไปหาน้อย พบว่า อาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลมากที่สุด

แจนเซน (สมบัติ สุขสมบุญ. 2540 : 60 ; อ้างอิงจาก Janssen. 1983) แจนเซนได้ศึกษาถึงความปรารถนา และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 10,317 คน ใน Wisconsin ในปี ค.ศ.1957 พบว่า อาชีพของบิดามีความสำคัญต่อความปรารถนาและความคาดหวังในด้านการศึกษาและอาชีพของบุตรชาย ในขณะที่อาชีพของมารดาจะมีความสำคัญต่อความปรารถนาและความคาดหวังในด้านการศึกษาและอาชีพของบุตรสาว

สรุป จากการศึกษางานวิจัยหลายๆท่านสรุปได้ว่า อาชีพของบิดามารดามีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของบุตร บุตรชายจะยึดอาชีพเหมือนพ่อ และบุตรสาวจะยึดอาชีพเหมือนแม่ และครอบครัวใดที่บิดามารดามีอาชีพหรืออาชีพระดับสูง บุตรก็มีแนวโน้มที่จะศึกษาต่อในสายสามัญ เพื่อที่จะได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนครอบครัวใดที่บิดามารดามีอาชีพระดับต่ำ เช่นอาชีพการใช้แรงงาน กรรมกรแบกหาม บุตรจะเลือกศึกษาสายอาชีพ หรือไม่ก็ไม่ศึกษาต่อ เพราะต้องออกมาช่วยครอบครัวประกอบอาชีพ

6.4 ระดับการศึกษาของบิดามารดา

สมบัติ สุขสมบุญ (2540 : 398) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิศิษฐ์ นาจำปา (2521 : 70 – 71) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีการศึกษาแตกต่างกัน โอกาสการเรียนต่อก็จะแตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีบิดามารดามีการศึกษาสูง

กว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีโอกาสเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาจบต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

นิมิต อัครวรัตน์ (2521 : 67) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อย ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 น้อยลงไปด้วย ทั้งนี้เพราะบิดามารดาไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขวัญใจ เลอจันทร์ (2514 : 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเลื่อนฐานะทางสังคมของประชากรไทยในชนบท พบว่า การศึกษาของบุตรมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของบิดา กล่าวคือ ถ้าบิดามีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะส่งบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง

เอ็ดดี้ (Eaddy. 1969 : 2959) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมของรัฐหลุยส์เซียน่า จำนวน 741 คน พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเลือกสาขาวิชาเรียนต่อของเด็กมากกว่าความมีชื่อเสียงในอาชีพของบิดามารดา

แชนนอน (Shannon. 1964 : 169-173) พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำ คือผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาในโรงเรียนและผู้เรียนไม่จบในชั้นประถมศึกษาชั้นนั้น ส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บุตรเรียนหนังสือในชั้นสูงๆถึงแม้ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะรู้ว่าการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นแก่บุตรก็ตาม แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่ต้องการให้บุตรได้เรียนต่อเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าการศึกษาระดับมัธยมมีเพียงแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และยังต้องการให้บุตรเจริญรอยตามบรรพบุรุษ คือ การทำไร่ ทำนา ต่อไป

แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 395-396) พบว่า คนที่มีระดับการศึกษาสูง บุตรมักมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงด้วย

อดัมส์ (วิทยา วิสูตรเรืองเดช. 2545 : 27 ; อ้างอิงจาก Adams. 1967) อดัมส์ได้ทำการวิจัยพบว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงบุตรของครอบครัวนั้นจะได้รับการศึกษาสูงด้วย ส่วนบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำความต้องการที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาสูงมีน้อย

สรุป จากงานวิจัยของหลายๆท่านพอสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน จะเห็นว่าครอบครัวใดที่บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงบุตรก็จะได้เรียนในระดับที่สูงเช่นเดียวกัน ขณะที่ครอบครัวใดที่มีบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำบุตรก็จะได้เรียนในระดับพื้นฐานหรือภาคบังคับเท่านั้น แสดงว่านักเรียนที่ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงจะได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพราะจะนำไปสู่การประกอบอาชีพในระดับสูง นั่นก็คือต้องเลือกเรียนต่อสายสามัญ ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ จะได้รับการ

สนับสนุนให้เรียนสายอาชีพ เพราะเห็นว่าจบเร็วกว่าและสามารถออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงชีพได้เร็วยิ่งขึ้น

6.5 ระดับรายได้ของครอบครัว

วิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545 : 70) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเงินกับปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อที่แตกต่างกันทางสายสามัญหรือสายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ การเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญหรือสายอาชีพทางใดทางหนึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ถ้าเป็นครอบครัวที่ภาวะเศรษฐกิจดี ก็จะส่งเสริมให้ลูกเรียนสูงๆซึ่งส่วนมากก็จะส่งให้เรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ ส่วนครอบครัวที่ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี จะส่งให้เรียนต่อทางสายอาชีพ เมื่อจบในระดับต้นที่สามารถหางานทำได้ก็จะออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน นอกจากนี้ก็มีเหตุผลที่ว่าผู้ปกครองบางส่วนที่มีภาวะเศรษฐกิจไม่ดีก็ไม่กล้าที่จะส่งให้ลูกเรียนทางสายสามัญ เพราะกลัวว่าจะไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียน

สมบัติ สุขสมบุรณ์ (2540 : 399) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า รายได้ของบิดามารดามีเหตุผลของปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีวศึกษาของนักเรียน ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสนใจและความถนัด ความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และด้านเศรษฐกิจและสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิศิษฐ์ นาจำปา (2521 : 71 – 72) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีโอกาสเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีบิดามารดามีรายได้รวมมากกว่าเดือนละ 1,000 บาท มีโอกาสเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่บิดามารดามีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 1,000 บาท

แบลคเบิร์น (Blackburn. 1975 : 393-395) แบลคเบิร์นได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อความปรารถนาและความคาดหวังในด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 428 คน ใน Northeast Texas พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้สูงจะมีความปรารถนาทางอาชีพในระดับสูง

ฮาร์ปิสัน และมายเออร์ส (ประยงค์ ชูน้อย. 2521 : 20 ; อ้างอิงจาก Habison and Myers. 1964) ฮาร์ปิสัน และมายเออร์ส ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงอายุ 15 – 19 ปี จากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสเรียนโดยไม่หยุดชะงัก เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาเพราะต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานเพื่อหารายได้

เดวิส (ทองปาน แวงโสธรณ์. 2541 : 32 ; อ้างอิงจาก Davis. 1985 : 89 – 99) พบว่า เศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความตั้งใจที่จะประสบผลสำเร็จทางการศึกษา

สรุป จากงานวิจัยของหลายๆท่านพบว่า ระดับรายได้ของครอบครัวมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกล่าวคือ ครอบครัวใดมีรายได้ระดับสูงนิยมส่งให้บุตรศึกษาในระดับสูง ขณะที่ครอบครัวที่มีรายได้ระดับต่ำบุตรก็จะมีโอกาสเข้าศึกษาน้อย ทั้งนี้เพราะต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพ

6.6 เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

ไกรวุธ พนมพงษ์ (2544 : 81) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ตามชนบทได้ทราบข้อมูลทางการศึกษาเฉพาะสายสามัญเท่านั้น และโรงเรียนสายสามัญส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนทำให้เดินทางสะดวกในการเข้าศึกษา ส่วนสายอาชีพไม่แตกต่าง

สุมา ชัยลักษณะนันท (2542 : 120) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน ส่งผลต่อค่านิยมในการเลือกอาชีพโดยรวมทุกด้าน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ประกอบด้วย ด้านรายได้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความมีอิสระ ด้านความมีอำนาจและการเป็นผู้นำ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านบริการสังคม

วิศิษฐ์ นาจำปา (2521: 79) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า โอกาสการเข้าศึกษาต่อเมื่อพิจารณาถึงภูมิฐานะของนักเรียน ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ สัดส่วนของประชากรที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองมีร้อยละ 10 และอยู่ในชนบทร้อยละ 90 ส่วนผู้ที่มีโอกาสได้ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองถึงร้อยละ 47 และมีภูมิฐานะอยู่ชนบทเพียงร้อยละ 53 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อสูงกว่าผู้ที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบท และพบอีกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองได้เข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบท สำหรับนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบทจะได้เข้าศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สูงกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมือง

คอลลาโซ (Collozo. 1967 : 1534 – 1535) ได้ทำการศึกษาโครงการด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาวเปอร์โตริกัน จำนวน 515 คน พบว่า นักเรียนที่อยู่ในเขตเมืองที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพระดับสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในเขตชนบทส่วน

มากบิดามารดาประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำนา หรือกรรมกร จะเลือกอาชีพในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่

เจนคส์ (Jencks, 1971 : 71) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามากกว่าผู้ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมไม่ดี

โวลเฟิล (Wolfe, 1969 : 234) ได้ทำการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าศึกษาในระดับวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของโรงเรียนที่เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

สรุป จากการศึกษางานวิจัยพบว่า เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ เพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์จะมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพ ดังเช่นงานวิจัยของลัดดาวัลย์ ใคว์ตระกูล (2528 : 47 – 48) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดลำปาง พบว่า การไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทนักเรียนเกือบทั้งหมดจะเป็นเด็กที่มีเขตที่อยู่ในชนบท โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองเด็กส่วนมากก็เป็นเด็กที่มีเขตที่อยู่ในเมือง ดังนั้นเด็กที่มีเขตที่อยู่อาศัยต่างกัน จึงมีการเลือกศึกษาต่อที่ต่างกัน โดยที่เด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ และเด็กที่อาศัยอยู่ในชนบทจะเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ

สรุป จากการศึกษาเอกสารงานวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียน มีหลายปัจจัย และในแต่ละปัจจัยก็มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการแก่นักเรียนที่เลือกเรียนต่อโดยตรงที่จะได้รับคำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือเพื่อให้การเรียนประสบผลสำเร็จ อีกทั้งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่โรงเรียน สถาบันการศึกษา อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารในการวางแผนการศึกษา การกำหนดนโยบาย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการปรับปรุงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อพิจารณาจากเหตุผล 5 ด้าน คือ ด้านความสนใจและความถนัด ด้านการเงิน ด้านอิทธิพลของบุคคล ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านเกียรติยศชื่อเสียง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2547 จำนวน 8,214 คน เป็นนักเรียนชาย 3,933 คน นักเรียนหญิง 4,281 คน (กลุ่มนโยบายและแผน : งานข้อมูลสารสนเทศ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม : 2547)

กลุ่มตัวอย่าง

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane(Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ประชากรทั้งหมดที่ศึกษา

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

$$\begin{aligned}\text{แทนค่าในสูตร} &= \frac{8,214}{1 + 8,214(.05)^2} \\ &= 399.9513\end{aligned}$$

คำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตรดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399.9513 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของตัวอย่างเป็น 400 คน และได้คำนวณหาขนาดตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนโดยวิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ดังแสดงในตาราง 2

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ตามเขตที่ตั้งของโรงเรียนและคำนวณหาขนาดของตัวอย่างตามสัดส่วน(Probability Proportional to size) โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ของโรงเรียนแต่ละประเภท โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งชั้น โรงเรียนในเขตจังหวัดมหาสารคาม

จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีทั้งหมด 55 โรงเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภทตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์การตั้งถิ่นฐานของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะได้โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาล 16 โรงเรียน และโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล 39 โรงเรียน ดังตาราง 2

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอย่างง่ายเลือกโรงเรียน

การเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่ทดแทนใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยจับฉลากเอา 1 โรงเรียนจากโรงเรียนในเขตเทศบาล และ 1 โรงเรียนจากโรงเรียนนอกเขตเทศบาล กรณีที่โรงเรียนที่จับฉลากได้มีจำนวนนักเรียนไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้จับฉลากโรงเรียนเพิ่มเติมจนกว่าจะได้จำนวนนักเรียนครบตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 3

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มรายชื่อนักเรียน

สุ่มรายชื่อนักเรียนแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยเลือกใช้วิธีสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ทดแทน และเก็บตัวอย่างให้ได้ครบตามขนาดตัวอย่างที่คำนวณไว้จากการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ในแต่ละประเภทของโรงเรียน คือ จำนวน 400 คน เป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนในเขตเทศบาลจำนวน 216 คน นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลจำนวน 184 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 2 แสดงผลการแบ่งชั้นประเภทของโรงเรียนตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน

โรงเรียนในเขตเทศบาล	ประชากร (คน)	โรงเรียนนอกเขตเทศบาล	ประชากร (คน)
สารคามพิทยาคม	438	มหาชัยพิทยาคาร	186
ผดุงนารี	521	โคกก่อพิทยาคม	114
มหาวิทยาลัยกุล	210	มิตรภาพ	167
วาปีปทุม	413	เขวาสัยศึกษา	242
บรือวิทยาคาร	430	ท่าขอนยาง	187
บรือ	262	นาโพธิ์พิทยาสรรพ์	144
นาเชือกพิทยาสรรค์	289	เหล่ายาววิทยาคาร	102
โกสุมพิทยาสรรค์	369	เวียงสะอาดพิทยาคม	106
พยัคฆภูมิวิทยาคาร	401	เมืองเตาวิทยาคม	104
เขียงยืนพิทยาคม	297	เสื่อไก่อวิทยาสรรค์	97
กันทรวิชัย	221	ดงใหญ่วิทยาคมฯ	114
ชื่นชมพิทยาคาร	154	ประชาพัฒนา	134
นาดูนประชาสรรพ์	161	หัวเรือพิทยาคม	120
มัธยมยางสีสุราช	154	นาข่าวิทยาคม	142
แกดำวิทยาคาร	65	ดงบังพิสัยนวกานุสรณ์	104
กุตรังประชาสรรค์	51	นาภูพิทยาคม	127

ตาราง 2 (ต่อ)

โรงเรียนในเขตเทศบาล ประชากร		โรงเรียนนอกเขตเทศบาล ประชากร	
(คน)		(คน)	
		แก่งวิทยานุกูล	93
		หนองเหล็กศึกษา	82
		หนองบัวปนิมิตร	24
		วังยาวศึกษาวิทย์	95
		เขื่อนพิทยาสรรค์	88
		โพนงานพิทยานุกูล	35
		ศรีสุขพิทยาคม	55
		เขวาใหญ่พิทยาสรรค์	47
		มะค่าพิทยาคม	90
		นาสีนวนพิทยาสรรค์	65
		ดอนเงินพิทยาคาร	38
		คูทองพิทยาคม	120
		เลิงแฝกประชานำรุง	66
		โนนแดงพิทยาคม	95
		หนองม่วงวิทยาการ	65
		ยางพิทยาคม	82
		โนนราษฎร์วิทยา	89
		หนองโกวิชาประสิทธิ์ฯ	31
		บ่อพานพิทยาคมฯ	87
		หนองโพธิ์พิทยาคม	31
		จัวบัวพิทยาคม	56
		ขามป้อมพิทยาคม	51
		มัธยมดงยาง	53
รวม 16 โรงเรียน	4,436	39 โรงเรียน	3,774

ตาราง 3 แสดงผลการคำนวณขนาดตัวอย่างแบ่งตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน

ประเภทโรงเรียน	โรงเรียน	ประชากร	ขนาดตัวอย่าง
ในเขตเทศบาล	สารคามพิทยาคม	438	216
	รวม 1 โรงเรียน	438	216
นอกเขตเทศบาล	หัวเรือพิทยาคม	120+	184
	หนองโพธิ์พิทยาคม	83	
	รวม 2 โรงเรียน	203	184
รวม	3 โรงเรียน	641	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ระดับรายได้ของบิดามารดา โรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ และเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสนใจและความถนัด
2. ด้านการเงิน
3. ด้านอิทธิพลของบุคคล
4. ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง
5. ด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถาม ข้อคำถามตามความมุ่งหมายของการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
3. นำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ที่ปรับปรุงแล้วไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อความ และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยกำหนด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนห้วยทับทันวิทยาคม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ : 2536 : 171) และได้ค่า $\alpha = 0.923$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลนักเรียนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับส่วนตัวนักเรียน โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ และร้อยละ
2. จัดอันดับระดับความสำคัญของเหตุผลที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ โดยการใช้ค่าไค - สแควร์
4. เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อมากที่สุด 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อมาก 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อปานกลาง 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อน้อย 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อน้อยที่สุด 1 คะแนน

ในการแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 236) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญถม ศรีสะอาด. 2535 : 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 63)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 65).

$$SD. = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ X_i แทน ค่าของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูล

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 17)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเครื่องมือวัดแต่ละข้อ

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าไค – สแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 219)

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O-E)^2}{E}$$

เมื่อ O แทน ความถี่ที่สังเกตได้

E แทน ความถี่ที่คาดหวัง

หาค่า E ที่คู่กับ O แต่ละตัวจากสูตร

$$E = \frac{R \times C}{N}$$

เมื่อ R แทน ผลรวมของความถี่ในแถวนั้น

C แทน ผลรวมในความถี่ในคอลัมน์นั้น

N แทน ผลรวมของความถี่ทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายการวิจัย ซึ่งมีการแสดงผลตามลำดับต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N = จำนวนคน

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

χ^2 = ค่าไค-สแควร์

P = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* = นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** = นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

df = ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.01 ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 400 คน มาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ตอนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ซึ่งได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1
2. ตอนที่สอง เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย
3. ตอนที่สาม ลำดับความสำคัญของเหตุผลในการศึกษาต่อทั้ง 5 ด้าน ซึ่งแปลผลจากแบบสอบถามตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ดังแสดงตามตาราง 4 ถึงตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	171	42.8
หญิง	229	57.2
รวม	400	100

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีนักเรียนที่เป็นเพศหญิงมากกว่านักเรียนที่เป็นเพศชาย โดยนักเรียนหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.2 และนักเรียนชายคิดเป็นร้อยละ 42.8

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือ สายอาชีพ

แผนการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
สามัญ	290	72.5
อาชีพ	110	27.5
รวม	400	100

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกศึกษาต่อทางสายสามัญร้อยละ 72.5 เลือกศึกษาต่อทางสายอาชีพร้อยละ 27.5

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	165	41.2
ระหว่าง 2.00 – 2.99	191	47.8
ต่ำกว่า 2.00	44	11.0
รวม	400	100

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 2.00 – 2.99 ร้อยละ 47.8 รองลงมาคือระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 41.3 และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 ร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดามารดา

ระดับการศึกษาของบิดามารดา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรีขึ้นไป	116	29.0
มัธยมศึกษาตอนต้นถึงอนุปริญญา	91	22.8
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	193	48.2
รวม	400	100

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นมีมากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมาคือระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 29.0 และระดับการศึกษาของบิดามารดาที่อยู่ระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตามลำดับ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	128	32.0
รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	43	10.8
นักธุรกิจ/ค้าขาย	40	10.0
เกษตรกรรม	177	44.2
อื่นๆ	12	3.0
รวม	400	100

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าบิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 44.2 รองลงมาเป็นอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจร้อยละ 32.0 นอกจากนั้นเป็นอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชนร้อยละ 10.8 นักธุรกิจ/ค้าขายร้อยละ 10.0 และอาชีพอื่นๆร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว

ระดับรายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
รายได้สูง	142	35.5
รายได้ปานกลาง	143	35.8
รายได้ต่ำ	115	28.7
รวม	400	100

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ระดับรายได้ของครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนมากแล้วระดับรายได้จะอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันโดยรายได้ของครอบครัวระดับปานกลางมีมากเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 35.8 ตามด้วยรายได้ของครอบครัวระดับรายได้สูงร้อยละ 35.5 และรายได้ของครอบครัวระดับรายได้ต่ำร้อยละ 28.7 ตามลำดับ

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ในเขตเทศบาล	216	54.0
นอกเขตเทศบาล	184	46.0
รวม	400	100

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้มีนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลโดยนักเรียนที่อาศัยในเขตเทศบาลร้อยละ 54.0 และนักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 46.0

ตอนที่สอง เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพตามตัวแปรอิสระด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และระดับรายได้ของบิดามารดา กับตัวแปรตามโดยใช้ค่าไค-สแควร์ และมีระดับความเชื่อมั่น 0.05

การทดสอบสมมติฐาน

จากตาราง 11 ถึงตาราง 16 จะเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้น ดังนี้

ตาราง 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

เพศ	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
ชาย	115	56	171	1	4.127	0.042*
หญิง	175	54	229			
รวม	290	110	400			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางด้านเพศมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	144	21	165	2	83.180	0.000**
ระหว่าง 2.00 – 2.99	138	53	191			
ต่ำกว่า 2.00	8	36	44			
รวม	290	110	400			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนกับการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
ในเขตเทศบาล	191	25	216	1	59.736	0.000**
นอกเขตเทศบาล	99	85	184			
รวม	290	110	400			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางด้านเขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอาชีพของบิดามารดากับการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

อาชีพของบิดามารดา	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	115	13	128	4	41.240	0.000**
รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน	32	11	43			
นักธุรกิจ/ค้าขาย	33	7	40			
เกษตรกรรม	102	75	177			
อื่นๆ	8	4	12			
รวม	290	110	400			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางด้านอาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการศึกษาของบิดามารดากับการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

การศึกษาของบิดามารดา	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	102	14	116	2	34.870	0.000**
ม.ต้น ถึง อนุปริญญาตรี	74	17	91			
ระดับต่ำกว่า ม.ต้น	114	79	193			
รวม	290	110	400			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับรายได้ของบิดามารดากับปัจจัยในการ
เลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

ระดับรายได้ของบิดามารดา	สายสามัญ	สายอาชีพ	รวม (คน)	df	χ^2	p
ระดับรายได้สูง	122	20	142	2	27.560	0.000**
ระดับรายได้ปานกลาง	103	40	143			
ระดับรายได้ต่ำ	65	50	115			
รวม	290	110	400			

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทางด้านระดับรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุป จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีเพียงตัวแปรเพศเท่านั้นที่มี ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่สาม ลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อทั้ง 5 ด้าน เป็นการแปลผลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อให้ทราบถึงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อของแต่ละข้อคำถาม ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อแต่ละข้อเป็นเครื่องเปรียบเทียบ

ตาราง 17 แสดงอันดับของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสาย อาชีวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านความสนใจและความถนัด

เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ		สายสามัญ	SD	สายอาชีพ	SD
ข้อ	ก. ด้านความสนใจและความถนัด	3.96	0.48	3.76	0.58
1	เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง	4.37	0.74	4.13	0.86
2	เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง	4.23	0.74	4.05	0.88
3	เลือกเรียนตามความเหมาะสมกับความสามารถพอที่จะเรียนได้	4.10	0.76	3.90	0.87
4	เลือกเรียนเพราะบุคลิกลักษณะนิสัยที่เหมาะสมที่จะเรียน	3.62	0.93	3.40	1.04
5	เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง	4.50	0.72	4.25	0.90
6	เลือกเรียนตามสุขภาพพลานามัยของตนเอง	3.61	0.99	3.55	0.99
7	เลือกเรียนเพราะเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับปริญญาตรี	4.13	0.95	3.54	1.14
8	เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น	4.54	0.72	4.31	0.91
9	เลือกเรียนเพราะเป็นวิชาที่มีความจำเป็นต่อครอบครัว	3.98	0.93	3.76	1.00
10	เลือกเรียนเพราะญาติพี่น้องเรียนวิชานี้อยู่แล้ว	2.54	1.23	2.70	1.19

ตาราง 18 แสดงอันดับของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านการเงิน

ข้อ	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ	สายสามัญ	SD	สายอาชีพ	SD
	ข. ด้านการเงิน	3.63	0.54	3.61	0.59
11	เลือกเรียนเพราะค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรพอที่ ผู้ปกครองจะจ่ายได้	3.69	0.91	3.52	1.04
12	เลือกเรียนเพราะสถานศึกษาอยู่ใกล้บ้านทำให้ ประหยัดค่าพาหนะและค่าที่พัก	3.38	1.11	3.36	1.16
13	เลือกเรียนเพราะสามารถหารายได้ระหว่าง เรียนได้	2.72	1.11	3.39	1.06
14	เลือกเรียนเพราะรายได้ที่จะได้รับในอนาคต	4.07	0.85	3.85	1.01
15	เลือกเรียนเพราะต้องการสร้างฐานะของตนเอง ได้โดยรวดเร็ว	3.81	1.00	3.73	1.09
16	เลือกเรียนเพราะต้องการงานที่มีอัตราเงิน เดือนสูง	4.19	0.84	3.95	1.07
17	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงาน ได้หลายอย่าง	4.27	0.77	4.05	0.88
18	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพส่วนตัว ซึ่งจะทำให้ร่ำรวยได้	3.59	0.90	3.53	1.05
19	เลือกเรียนเพราะจบหลักสูตรใช้เวลาสั้นออกทำ งานได้เงินเดือนเร็ว	3.26	0.99	3.53	1.03
20	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ประกอบอาชีพได้ หลายอาชีพในเวลาเดียวกัน ทำให้มีรายได้ มากกว่าคนปกติ	3.37	0.98	2.23	1.08

ตาราง 19 แสดงอันดับของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านอิทธิพลของบุคคล

ข้อ	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ	สายสามัญ		สายอาชีพ	
	ค. ด้านอิทธิพลของบุคคล	3.16	0.61	3.14	0.68
21	เลือกเรียนเพราะบิดามารดาแนะนำให้เรียน	3.40	0.99	3.36	1.13
22	เลือกเรียนเพราะเลือกเรียนตามเพื่อน	2.44	1.03	2.33	1.09
23	เลือกเรียนเพราะญาติพี่น้องแนะนำให้เรียน	2.89	1.04	3.13	1.17
24	เลือกเรียนเพราะอาจารย์ในโรงเรียนแนะนำให้เรียน	2.95	1.00	2.90	1.14
25	เลือกเรียนเพราะบุคคลากรจากสถานศึกษาต่างๆ ออกมาแนะนำ	3.03	0.97	3.02	1.03
26	เลือกเรียนเพราะคนส่วนมากแนะนำให้เรียน	2.93	1.02	2.99	1.17
27	เลือกเรียนเพราะผู้อุปการะที่ไม่ใช่บิดามารดา แนะนำให้เรียน	2.46	1.07	2.75	1.21
28	เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง	4.55	0.69	4.20	1.04
29	เลือกเรียนเพราะรุ่นพี่ที่เป็นศิษย์เก่ามา แนะนำในโรงเรียน	2.94	0.99	2.90	1.09
30	เลือกเรียนเพราะเห็นตัวอย่างบุคคล ประสบความสำเร็จในชีวิตเลือกเรียน	4.04	0.92	3.84	1.11

ตาราง 20 แสดงอันดับของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง

เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ		สายสามัญ	SD	สายอาชีพ	SD
ข้อ	ง. ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง				
31	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง	4.06	0.52	3.84	0.60
32	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มี สวัสดิการที่ดี	4.27	0.79	4.15	0.90
33	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาส เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก	4.39	0.72	4.02	1.00
34	เลือกเรียนเพราะต้องการช่วยเหลือประชาชน และสังคมภายนอกหน้า	4.04	0.82	3.54	0.96
35	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย	4.30	0.80	4.13	0.84
36	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีงานรองรับ	4.15	0.88	4.00	0.89
37	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มี รายได้สูงเลื่อนฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.19	0.87	3.97	0.97
38	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต	4.37	0.81	4.03	0.89
39	เลือกเรียนเพราะมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงาน ต่างประเทศ	3.60	1.04	3.36	1.12
40	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่ ไม่เสี่ยงอันตราย	3.98	0.94	3.56	1.05
41	เลือกเรียนเพราะมีโอกาสเข้ารับอบรม ความรู้เพิ่มเติม	3.84	0.89	3.76	1.03
42	เลือกเรียนเพราะจะนำไปสู่อาชีพที่ทำงาน ได้อิสระไม่ต้องทำงานตามคำสั่งใคร	3.83	0.98	3.65	1.03
43	เลือกเรียนเพราะเห็นว่าถ้าไม่ได้รับราชการก็ สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้	4.00	0.96	3.82	0.96
44	เลือกเรียนเพราะเห็นว่าเมื่อจบแล้วได้งานทำใกล้บ้าน	3.35	1.09	3.38	1.04

ตาราง 21 แสดงอันดับของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตาม ด้านเกียรติยศชื่อเสียง

ข้อ	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ	สายสามัญ	SD	สายอาชีพ	SD
	จ. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง	3.90	0.62	3.63	0.72
45	เลือกเรียนเพราะจะนำไปสู่อาชีพและหน้าที่การ งานที่มีเกียรติยศชื่อเสียง	4.07	0.92	3.80	0.91
46	เลือกเรียนเพราะชอบในชื่อเสียงของสถาบัน	3.50	0.97	3.36	1.13
47	เลือกเรียนเพราะเห็นว่าจะนำชื่อเสียงมาสู่ วงศ์ตระกูล	3.92	0.86	3.65	1.03
48	เลือกเรียนเพราะคิดว่าจะเป็นผู้นำของสังคม ได้ในโอกาสต่อไป	3.80	0.87	3.59	0.94
49	เลือกเรียนเพราะจะได้ทำงานที่เป็นที่ยกย่อง ของสังคม	3.88	0.89	3.68	0.99
50	เลือกเรียนเพราะสามารถเลือกเรียนต่อสถาบัน ที่มีชื่อเสียงในประเทศและต่างประเทศได้	3.75	0.96	3.34	1.18
51	เลือกเรียนเพราะได้รับพระราชทานปริญญาบัตร	3.75	1.00	3.37	1.19
52	เลือกเรียนเพราะได้รับปริญญา	4.00	0.99	3.57	1.09
53	เลือกเรียนเพราะเป็นที่ยอมรับของสังคมว่า มีความรู้ ความสามารถ มีเกียรติ	3.99	0.91	3.65	1.09
54	เลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และประเทศชาติได้มากที่สุด	4.11	0.84	3.83	0.98
55	เลือกเรียนเพราะต้องการเป็นแบบอย่าง ให้แก่น้องๆและบุคคลอื่นๆ	4.08	0.90	3.95	0.97
56	เลือกเรียนเพราะสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ ของสังคม	3.96	0.93	3.75	1.05

จากตาราง 17 ถึง ตาราง 21 แสดงให้เห็นว่า เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อแต่ละด้านเปรียบเทียบโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปได้ว่า

ด้านความสนใจและความถนัด เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนสายสามัญและสายอาชีพมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น

ด้านการเงิน เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญและสายอาชีพมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง

ด้านอิทธิพลของบุคคล เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญและสายอาชีพมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง

ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญและสายอาชีพมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง

ด้านเกียรติยศชื่อเสียง เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญมากที่สุด คือ เลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากที่สุด ส่วนทางสายอาชีพ คือ เลือกเรียนเพราะต้องการเป็นแบบอย่างให้กับน้องๆ และบุคคลอื่นๆ

ตาราง 22 แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อในแต่ละด้านตามค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ	สายสามัญ			สายอาชีพ		
	$\bar{x}$	SD	ลำดับ	$\bar{x}$	SD	ลำดับ
ก. ด้านความสนใจและความถนัด	3.96	0.48	2	3.76	0.58	2
ข. ด้านการเงิน	3.63	0.54	4	3.61	0.59	4
ค. ด้านอิทธิพลของบุคคล	3.16	0.61	5	3.14	0.68	5
ง. ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง	4.06	0.52	1	3.84	0.60	1
จ. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง	3.90	0.62	3	3.63	0.72	3

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นว่า เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพที่มีค่ามากที่สุด คือ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง รองลงมา คือ ด้านความสนใจและความถนัด ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านการเงิน และด้านอิทธิพลของบุคคล ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ แต่ละด้านต่อ
การเลือกเรียนสายสามัญ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับที่	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ	$\bar{x}$	SD
1	ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง	4.06	0.52
2	ด้านความสนใจและความถนัด	3.96	0.48
3	ด้านเกียรติยศชื่อเสียง	3.90	0.62
4	ด้านการเงิน	3.63	0.54
5	ด้านอิทธิพลของบุคคล	3.16	0.61

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ มีลำดับความสำคัญ คือ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ด้านความสนใจและความถนัด ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านการเงิน และด้านอิทธิพลของบุคคล ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ แต่ละด้านต่อ
การเลือกเรียนสายอาชีพ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับที่	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ	$\bar{x}$	SD
1	ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง	3.84	0.60
2	ด้านความสนใจและความถนัด	3.76	0.58
3	ด้านเกียรติยศชื่อเสียง	3.63	0.72
4	ด้านการเงิน	3.61	0.59
5	ด้านอิทธิพลของบุคคล	3.14	0.68

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ มีลำดับความสำคัญ คือ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ด้านความสนใจและความถนัด ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านการเงิน และด้านอิทธิพลของบุคคล ตามลำดับ

ตาราง 25 แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อจากข้อคำถามเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 อันดับแรก ต่อการเลือกเรียนสายสามัญ

ลำดับที่	ข้อที่	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ	$\bar{x}$	SD
1	31	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง	4.59	0.67
2	28	เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง	4.55	0.69
3	8	เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น	4.54	0.72
4	5	เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง	4.50	0.72
5	33	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก	4.39	0.72
6	1	เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง	4.37	0.74
7	38	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต	4.37	0.81
8	35	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบแล้วหางานทำได้ง่าย	4.30	0.80
9	17	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง	4.27	0.77
10	32	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี	4.27	0.79

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายสามัญ มาจากเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นปัจจัยแรกที่ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนสายสามัญเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้หลายอย่าง เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงลำดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ จากข้อคำถามเรียงตามค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 อันดับแรก ต่อการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ

ลำดับที่	ข้อที่	เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ	$\bar{x}$	SD
1	31	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง	4.32	0.82
2	8	เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น	4.31	0.91
3	5	เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง	4.25	0.90
4	28	เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง	4.20	1.04
5	32	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี	4.15	0.90
6	1	เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง	4.14	0.86
7	35	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย	4.13	0.84
8	2	เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง	4.05	0.88
9	17	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง	4.05	0.88
10	38	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต	4.03	0.89

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีพ มาจากเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อด้านต่างๆเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นปัจจัยแรกที่ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนสายอาชีพเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง เลือกเรียนเพราะเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการให้คำปรึกษา และแนวทางในการเลือกเรียนต่อ อีกทั้งเป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการปรับปรุงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีขั้นตอนและผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 8,214 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน และคำนวณหาขนาดของตัวอย่างตามสัดส่วน (Probability Proportional to Size) โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ของโรงเรียนแต่ละประเภท และเทียบขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ปรากฏว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่าชนิด 5 ตัวเลือก เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จำนวน 7 ข้อ ตอนที่สองเป็นข้อมูล เหตุผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ จำนวน 56 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) 11.01 for window โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. แสดงข้อมูลของนักเรียนเป็นจำนวนและร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ย ใช้ในการจัดลำดับปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อในด้านต่างๆ เป็นรายชื่อ
3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. หาค่าไค – สแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีจำนวน 400 คน จำแนกตามเพศชายจำนวน 171 คิดเป็นร้อยละ 42.8 หญิง 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อทางสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ คือต้องการศึกษาต่อสายสามัญจำนวน 290 คน สายอาชีพจำนวน 110 คน นักเรียนต้องการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญคิดเป็นร้อยละ 72.5 และต้องการเลือกศึกษาต่อทางสายอาชีพร้อยละ 27.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ระดับปานกลางคือระหว่าง 2.00 – 2.99 มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54

นอกเขตเทศบาล 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46 อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาคือรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32 ระดับการศึกษาของบิดามารดาส่วนมากมีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 ระดับรายได้ของครอบครัว รายได้ระดับปานกลาง และรายได้ระดับสูงอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยรายได้ระดับปานกลางระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท มี 143 ครอบครัว ส่วนรายได้ระดับสูงกว่า 10,000 บาทมี 142 ครอบครัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 35.8 และ 35.5 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านความสนใจและความถนัด ด้านการเงิน ด้านอิทธิพลของบุคคล ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านเกียรติยศชื่อเสียง

2.1 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านความสนใจและความถนัด ใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น อันดับสองเลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง และอันดับที่สามเลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง

2.2 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านการเงิน ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะต้องการทำงานที่มีอัตราเงินเดือนสูง และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะรายได้ที่จะได้รับในอนาคต

2.3 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านอิทธิพลของบุคคล ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะเห็นตัวอย่างบุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตเลือกเรียน และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะบิดามารดาแนะนำให้เรียน

2.4 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านลักษณะงานและความมั่นคง ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต

2.5 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านเกียรติยศชื่อเสียง ใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากที่สุด อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะต้องการเป็น

แบบอย่างให้แก่น้องๆและบุคคลอื่นๆ และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะต้องการจะนำไปสู่อาชีพและหน้าที่การงานที่มีเกียรติยศชื่อเสียง

2.6 วิเคราะห์เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมมากที่สุด 10 อันดับแรกในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดังนี้ เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นปัจจัยแรกที่ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนสายสามัญเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้หลายอย่าง เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี ตามลำดับ

3. วิเคราะห์เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านความสนใจและความถนัด ด้านการเงิน ด้านอิทธิพลของบุคคล ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านเกียรติยศชื่อเสียง

3.1 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านความสนใจและความถนัด ใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น อันดับสองเลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง และอันดับที่สามเลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง

3.2 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านการเงิน ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะต้องการทำงานที่มีอัตราเงินเดือนสูง และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะรายได้ที่จะได้รับในอนาคต

3.3 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านอิทธิพลของบุคคล ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะเห็นตัวอย่างบุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตเลือกเรียน และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะบิดามารดาแนะนำให้เรียน

3.4 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับที่หนึ่งเลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย

3.5 เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามด้านเกียรตินิยมชื่อเสียง ใน 3 อันดับแรกคือ อันดับหนึ่งเลือกเรียนเพราะต้องการเป็นแบบอย่างให้แก่อน้องๆ และบุคคลอื่นๆ อันดับที่สองเลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากที่สุด และอันดับที่สามเลือกเรียนเพราะจะนำไปสู่อาชีพและหน้าที่การงานที่มีเกียรติยศชื่อเสียง

3.6 วิเคราะห์เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมมากที่สุด 10 อันดับแรกในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ดังนี้เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง เป็นเหตุผลแรกที่ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกเรียนสายอาชีพเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีสวัสดิการที่ดี เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง เลือกเรียนเพราะเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าในชีวิต ตามลำดับ

4. จัดลำดับความสำคัญของเหตุผลด้านต่างๆที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ ได้ดังนี้ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ด้านความสนใจและความถนัด ด้านเกียรตินิยมชื่อเสียง ด้านการเงิน และด้านอิทธิพลของบุคคล

5. จัดลำดับความสำคัญของเหตุผลด้านต่างๆที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพ ได้ดังนี้ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ด้านความสนใจและความถนัด ด้านเกียรตินิยมชื่อเสียง ด้านการเงิน และด้านอิทธิพลของบุคคล

6. จากการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ตามตัวแปรอิสระด้านเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และระดับรายได้ของครอบครัว กับตัวแปรตาม โดยใช้ค่าไค – สแควร์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพศ มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย และส่วนใหญ่จะเลือกเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไกรวุธ พนมพงษ์ (2544: 80) ที่พบว่า นักเรียนเพศหญิงมีแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่านักเรียนเพศชาย เนื่องจากนักเรียนหญิงมีความสนใจในการเรียนในรายวิชาต่างๆที่เป็นพื้นฐานความรู้ความสามารถในสายสามัญมากกว่า และยังมีความต้องการที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น และการทำงานได้ที่หลากหลายและการประกอบอาชีพที่มั่นคง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535: 91) ที่พบว่า นักเรียนหญิงเลือกอาชีพกลุ่มบริการ งานเสมียน กลุ่มการจัดการ และกลุ่มบริการสุขภาพ ส่วนนักเรียนชายเลือกอาชีพกลุ่มคณิตศาสตร์ กลุ่มงานช่าง และกลุ่มงานก่อสร้าง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : 412 – 418) ที่พบว่า นักเรียนเพศชาย และนักเรียนเพศหญิง มีเหตุผลของปัจจัยต่อความสนใจและความถนัด ด้านความ มั่นคง และความก้าวหน้า ด้านความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนเลือกเรียนสายสามัญส่วนใหญ่จะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 2.00 ขึ้นไป ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนสายอาชีพส่วนใหญ่จะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 ซึ่งมี 44 คน เลือกเรียนสายอาชีพ 36 คน ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปจำนวน 165 คนเลือกเรียนสายสามัญ 144 คน สายอาชีพ 21 คน จะเห็นว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะเลือกเรียนสายสามัญ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะเลือกเรียนสายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : 397) เรวดี วัฒนโกศล (2533 : 141 – 142) ประมวล วิทยากร (2520 : 127 – 128) และราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 112) ที่พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง จะเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะเลือกเรียนสายอาชีพเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม กรีน (วิทยา วิสูตรเรืองเดช. 2545 : 24; อ้างอิงจาก Green. 1972 : 24) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำควรได้รับการส่งเสริมทางด้านเทคนิค และวิธีการสอนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทัดเทียมคนอื่น กลุ่มสังคมที่แตกต่างกันไม่ควรให้มีช่องว่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมาก และโอกาสทางการศึกษาของบุคคลไม่ควรคำนึงถึงความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่เช่นนั้นบุคคลจะขาดความเสมอภาค

3. เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อ ของนักเรียน โดยที่นักเรียนที่มีเขตที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนมากจะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ ส่วนนักเรียนที่มี

เขตที่อยู่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จะเลือกศึกษาต่อสายสามัญ และสายอาชีพอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีเขตที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล เลือกศึกษาต่อสายสามัญมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ คอลลาโซ (Collozo, 1967 : 1534 – 1535) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่ในเขตเมืองที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูง หรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพระดับสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในเขตชนบทส่วนมากบิดามารดาจะประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำนา หรือกรรมกร จะเลือกอาชีพในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ โค้วตระกูล (2528 : 47 – 48) ที่พบว่า การไม่เลือกเรียนแผนการเรียนวิชาชีพ ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และเขตที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทนักเรียนเกือบทั้งหมด จะเป็นเด็กที่มีเขตที่อยู่ในชนบท โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเมืองเด็กส่วนมากก็เป็นเด็กที่มีเขตที่อยู่ในเมือง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรวุธ พนมพงษ์ (2544 : 81) ที่พบว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งส่วนมากจะตั้งอยู่ในเขตชนบท มีแรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในสายสามัญมากกว่า นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งส่วนมากจะตั้งอยู่ในเขตเมือง หรือชุมชนขนาดใหญ่

4. อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน โดยที่อาชีพของบิดามารดาของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง/ลูกจ้างเอกชน นักธุรกิจ/ค้าขาย ตามลำดับ เฉพาะนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายสามัญ บิดามารดาจะประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนสายอาชีพ บิดามารดาจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สุขสมบูรณ์ (2540 : 401) ที่พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดา รับราชการมีความสนใจเลือกเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญมากที่สุด และงานวิจัยของ วิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545 : 67 – 68) พบว่า นักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายสามัญบิดาจะประกอบอาชีพนักธุรกิจ/ค้าขาย พนักงานเอกชน และรับราชการ ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีพบิดาจะประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญเพ็ง ธาณี (2530 : 85) ที่ว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจ รับราชการ ค้าขาย ได้รับการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพกรรมกร ในขณะที่งานวิจัยของ ราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 111) พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนต่อสายอาชีพ แต่ไม่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อทางสายสามัญ

5. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ที่เลือกเรียนสายสามัญส่วนใหญ่มักบิดามารดาจะจบการศึกษาระดับสูงกว่าบิดามารดาของนักเรียนที่เลือกเรียนสายอาชีพ โดยนักเรียนที่เลือกเรียนสายสามัญส่วนใหญ่มักบิดามารดาจะจบการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนสายอาชีพส่วนใหญ่บิดามารดาจะจบการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ อาภาพันธ์ (2519 : บทคัดย่อ) และ สุวิมล ดีลัน (2526 : 91 – 93) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกแผนการเรียน เช่นเดียวกับ เอ็ดดี้ (Eaddy. 1969 : 2959) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับการเลือกสาขาวิชาเรียนต่อ และสอดคล้องกับ แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 395 – 396) ที่พบว่า คนมีระดับการศึกษาสูง บุตรมักมีโอกาสดำเนินการศึกษาระดับสูงด้วย เช่นเดียวกับ แชนนอน (Shannon. 1964 : 169 – 173) พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้บุตรเรียนหนังสือในชั้นสูงๆ และยังต้องการให้บุตรเจริญรอยตามบรรพบุรุษ คือ การทำไร่ ทำนา ต่อไป แต่ไม่สอดคล้องกับ เพญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 93 – 94) ที่พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน

6. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ที่เลือกเรียนสายสามัญ ส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้ของบิดามารดาสูงกว่านักเรียนที่เลือกเรียนต่อทางสายอาชีพ โดยนักเรียนที่เลือกเรียนสายสามัญส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้ของบิดามารดาตั้งแต่ 5,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนที่เลือกเรียนต่อสายอาชีพส่วนมากจะมีระดับรายได้ของบิดามารดาต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา วิสูตรเรืองเดช (2545 : 68) ที่พบว่า นักเรียนที่เลือกเรียนต่อสายสามัญส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,000 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน ส่วนนักเรียนที่เลือกเรียนสายอาชีพจะมีรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน สอดคล้องกับ วิศิษฐ์ นาจำปา (2521 : 71 – 72) อภิชัย พันธเสน (2518 : 7) แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 393 – 395) และฮาร์บิสัน และมายเออร์ส (ประยงค์ ชูน้อย. 2521 : 20 ; อ้างอิงจาก Habison and Myers. 1964.) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีรายได้ระดับสูงมีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงโดยไม่หยุดชะงัก ส่วนเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อเพราะต้องออกมาทำงานเพื่อหารายได้ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราตรี รุ่งโรจน์ดี (2515 : 111) ที่พบว่ารายได้ของผู้ปกครองไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนสายสามัญ และสายอาชีพทั้งนี้เพราะมิได้คำนึงถึงทุนทรัพย์ แต่เลือกเรียนเพราะความสามารถด้านการเรียนของตนเอง หรือเรียนตามเพื่อน

7. เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อที่แตกต่างกันทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ พบว่า เหตุผลแรกจะอยู่ในด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง ซึ่งผู้ที่เลือกศึกษาทางสายสามัญและสายอาชีพที่เลือกเหมือนกันมีความเห็นว่า เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง นอกจากนี้ปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริม

เสริมให้มีการศึกษาต่อที่แตกต่างกันทางสายสามัญ หรือสายอาชีพ พบว่า มีผู้เลือกศึกษาต่อสายสามัญเลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และประเทศชาติได้มากที่สุด ส่วนผู้ที่เลือกศึกษาทางสายอาชีพมีความเห็นว่าเลือกเรียนสายนี้เนื่องจากต้องการเป็นแบบอย่างให้แก่น้องๆและบุคคลอื่นๆ จากการจัดอันดับความสำคัญของเหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อที่แตกต่างกันทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ 10 อันดับแรก ทางสายสามัญ ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคงมีผลมากที่สุด ส่วน 10 อันดับแรกของสายอาชีพ เหตุผลด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านความสนใจและความถนัด มีผลมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม สามารถสรุปมาเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหาร ครู – อาจารย์ ทุกท่าน ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง ได้ดังนี้

1. นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ มากกว่าสายอาชีพ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า สัดส่วนของจำนวนนักเรียนซึ่งเปรียบเทียบเป็นร้อยละ 72.5 : 27.5 คือ ต้องการศึกษาต่อสายสามัญ ถึงร้อยละ 75.5 ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการศึกษาต่อในสายอาชีพ มีเพียงร้อยละ 27.5 ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรสนับสนุนกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาต่อทางสายสามัญมากขึ้น อาจจะมีการเปิดสอนเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน หรือจัดบรรยายภาคในการเรียนให้นักเรียนมีอิสระในการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ที่ทางโรงเรียนต้องจัดหาให้เพียงพอและเพิ่มความสะดวกในการค้นคว้าแหล่งวรรณกรรมนั้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการศึกษาต่อทางด้านที่นักเรียนสนใจ

2. ส่วนนักเรียนที่มีความสนใจในสายอาชีพ ซึ่งมีสัดส่วนที่น้อยกว่าสายสามัญ ทางโรงเรียนต้องให้การสนับสนุนโดยการเปิดสอนหลักสูตรสายอาชีพ ซึ่งสามารถความอนุเคราะห์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หรือสถานศึกษาอาชีพศึกษาที่อยู่ใกล้ๆได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสนใจที่จะเลือกเรียนสายอาชีพให้เพิ่มมากขึ้น การเลือกเรียนในจำนวนที่น้อย ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังไม่มี ความเข้าใจในสายอาชีพ และอาจจะรวมถึงการแนะแนวที่ยังขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นครูแนะแนวจึงต้องนำวิธีการแนะแนวที่น่าสนใจมานำเสนอนักเรียน

3. นักเรียนเลือกศึกษาต่อสายสามัญ และสายอาชีพ เพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรเชิญวิทยากรพิเศษที่เป็นผู้ประสบผลสำเร็จในอาชีพการงานในสาขาอาชีพ

ต่างๆมาแนะแนวนักเรียน โดยเฉพาะอาชีพอิสระ เพื่อความเข้าใจในบทบาทของงานในแต่ละอาชีพ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและมีความเข้าใจในสายที่ตนเองเลือกศึกษาต่อ

4. เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อทางสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านอิทธิพลของบุคคล พบว่า ปัจจัยด้านนี้นักเรียนตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นเพื่อการตัดสินใจที่ผิดพลาดน้อยที่สุด ทางครูอาจารย์ และสถานศึกษา ต้องให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างถูกต้อง ครูอาจารย์ทุกคนโดยเฉพาะครูแนะแนว จึงต้องมีการอบรมพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ทางการศึกษา และอาชีพ อยู่ตลอดเวลา เพื่อการแนะแนวที่ถูกต้องซึ่งจะเป็นข้อมูลการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนต่อไป

5. เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสนใจและความถนัด พบว่า นักเรียนเลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นการสนองความสนใจของตนเอง ดังนั้นโรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เหมาะสม มีนวัตกรรมทางการศึกษา บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการที่ดี เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ และสนองความต้องการแก่ผู้เรียนมากที่สุด

6. เหตุผลที่มีส่วนส่งเสริมในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านเกียรติยศชื่อเสียง พบว่า นักเรียนเลือกเรียนเพราะต้องการสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับน้องๆ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคุณธรรม มีค่านิยมการเสียสละ การเห็นประโยชน์ส่วนรวมดีกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องสนับสนุนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อจะได้สร้างเยาวชนที่มีประสิทธิภาพด้านคุณลักษณะที่ดีต่อไป

7. การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลาดแรงงานจึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน ดังนั้นนักเรียนเองต้องสนใจ และติดตามข่าวสารต่างๆให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ด้วยการอ่านสื่อพิมพ์ต่างๆ คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่การมันส์สอบถามข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆจากครูแนะแนว เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้กว้างขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างอาจจะเป็นระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ

2. ควรศึกษาวิจัยติดตามผลผลิตคุณภาพของนักเรียนที่จบไปแล้วอย่างต่อเนื่อง

3. ควรศึกษา และเปรียบเทียบ ค่านิยมในการเลือกเรียนสายสามัญ กับสายอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. ควรศึกษาวิจัยถึงตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5. ควรศึกษาวิจัยถึงระดับความคาดหวังของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง รวมถึงเหตุผลและความต้องการของบิดามารดา ที่อาจจะเกี่ยวข้อง หรือ มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกแนวทางของนักเรียน รวมทั้งศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างความต้องการของบิดามารดา กับนักเรียน อันจะทำให้ทราบข้อมูล และช่วยให้นักเรียนมีแนวทางเลือกต่างๆ ที่ถูกต้องที่สุด และเหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด

6. ควรศึกษาวิจัย ถึงความคาดหวัง หรือ ความพึงพอใจของนักเรียน ในการเรียนสายสามัญ หรือ สายอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา.
- กฤษณา คักดีศรี. (2534). มนุษยสัมพันธ์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน. (2547). จำนวนนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2547. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ.
- งานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน. (2547). จำนวนนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2547. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนโยบายและแผน กลุ่มสารสนเทศ. (2547). รายงานจำนวนผู้สมัคร และรับไว้จำแนกตามสถานศึกษา ประจำปี 2543 – 2547. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไกรฤทธ พนมพงษ์. (2544). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด กับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญใจ เลอจันทร์. (2514). การเลื่อนฐานะทางสังคมไทยของประชากรไทยในชนบท. วิทยานิพนธ์ ส.ศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2532). จิตวิทยาเบื้องต้น. สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต-การพิมพ์.
- ดรณี สมบัติปัญญา. (2524). การสร้างและการทดลองใช้แบบสำรวจความสนใจในการเลือกแผนการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ถ่ายเอกสาร.
- ดาเวนพอร์ด, โทมัส โอ. (2543). ทูมมนุษย์. กรุงเทพฯ : เอ.อาร์.บิซิเนสเพรส, ศิระ โอภาสพงษ์ แปล เรียบเรียง.
- ทองปาน แวงโสธรรณ. (2541). แรงจูงใจในการเลือกเรียนสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์. (2530). ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้น ปีที่ 3. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2519). เศรษฐศาสตร์ : ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2546). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา วัฒนเวศิน. (2529). การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(พัฒนศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- นิมิต อัมวรรัตน์. (2521). โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามประเภทโรงเรียน สถานภาพส่วนตัว และผลการเรียนของนักเรียนภาคใต้. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญพุ่ม เสนารักษ์. (2531). เศรษฐศาสตร์การศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- บุญเพ็ง ธาณี. (2530). สถานภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล
ปีการศึกษา 2528 ที่ได้ศึกษาต่อและไม่ได้ศึกษาต่อ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(บริหารการ
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล วิทยากร. (2520). ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- ประยงค์ ชูน้อย. (2521). โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตาม
ประเภทของโรงเรียน สภาพส่วนตัวและผลการเรียนของนักเรียนในภาคใต้. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). การจัดและการบริหารอาชีพศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.
- เปื้อง กิจรัตน์. (2532). อุตสาหกรรมศึกษา หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : คณะอุตสาหกรรม
ศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร กรมการฝึกหัดครู.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2531). การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะ
แนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะวิชา ครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พรศรี สุนทวดี. (2533). เหตุผลในการเลือกเรียนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐและวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการ
แนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญศรี จินดาคักดี. (2535). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. คณะครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2535). ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ราตรี รุ่งโรจน์ดี. (2515). การศึกษาแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.

- เรวดี วัฒนทกโกศล. (2533). การสำรวจความเชื่อ ทศนคติ เจตนา และพฤติกรรมการศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ลัดดาวัลย์ ไคว้ตระกูล. (2528). การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในเขตจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- วรรณภ มีภูมิรู้. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล. (2543). การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ ของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยา วิสูตรเรืองเดช. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบัณฑิตวิทยา ปีการศึกษา 2544. สารนิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- วิศิษฐ์ นาจำปา. (2521). โอกาสการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามประเภทโรงเรียน สภาพส่วนตัว และผลการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- วินิจ เกตุขำ. (2535). มนุษย์สัมพันธ์สำหรับผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ศรีธนา ภริยะภากุล. (2546). *ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรณีศึกษาโรงเรียนราชโยธาเนโคระห์ จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- สมเดช อารีสวัสดิ์. (2530). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสนใจที่มีต่อวิชาภาษาไทย และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่โรงเรียนโดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนตามคู่มือครู*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ สุขสมบูรณ์. (2540). *การศึกษาปัจจัยต่อความสนใจเลือกเรียนต่อสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). *การบริหารงานบุคคลแผนใหม่*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมยศ นาวิการ. (2522). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สัญญา รัตนวราภักษ์ และคณะ. (2542). *ศึกษาความต้องการศึกษาต่อของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน*. กรุงเทพฯ : สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, ถ่ายเอกสาร.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2524,กันยายน-ธันวาคม). "การวัดทัศนคติและความสนใจ". *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 3(2) : 7 – 13.
- สำเร็จ จันทรสุวรรณ และ สุวรรณ บัวทวน. (2544). *สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุชา จันทรเอน. (2536). *จิตวิทยาเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมา ชัยลักษณะนันท์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2542). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาการสูงใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคีสาส์นจำกัด.

- อรุณศรี กุมท. (2529). *เอกสารคำบรรยายการใช้ข้อมูลที่มีสัมพันธ์กับการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2534). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรสจำกัด.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2537). *การวางแผนการศึกษา*. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร วิจิตรพันธ์. (2520). *เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Baldrige, J. Victor. (1980). *Sociology : a Critical Approach to Power, Conflicy, and Change*. New York : John Willy and sons.
- Best, John W. (1981). *Research in Education*. 3rd ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Blackburn. (1975, January). "Relationship of Selected Variable to occupational and Education Aspirations and Expectation of Female High School Seniors," *Dissertation Abstracts International*. 35(3) : 4152.
- Collozo, Jenaro Collzo.(1967,October). "Occupational Plans of puerto Rican Youth," *Dissertation Abstracts International*. 28(4) : 2534 – 2535.
- Cronbach, Lee J. (1966). *Educational Psychology*. New York : Harcourt Brace and Company.
- Dewey, John. (1972). *Dictionary of Education*. New York : Philosophical Library.
- Eaddy, Vanik Sialas. (1969, March). "The Influence of Selected Factors on the Vocational Agricultural Students in Louisiana," *Dissertation Abstracts International*. 29(9) : 2958 A – 2959 A .
- Good, V.C. and others. (1973). *Education Dictionary of Education*. 2nd ed., New York : McGraw – Hill Book Company.
- Jager, Harry A. and Gliford P. Frochlich. (1947). *Guidance Tools for Vocational Shop Instructor. Vocational Instructor's Shop Handbook VIII*. New York : Harper and Brothers.
- Jencks, Christoper. (1971). *Social Stratification and Higher Education. Financing Higher Education*. The American Colleges Testing Program.
- Roe, Anne. (1964). *The Psychology of Occupations*. New York : John Wiley and Sons.

- Schultz, Theodore W. (1966). "Return on Investment" in *Education and the Development of Nation*. New York : Holt Rinchart and Winston.
- Shannon, James V. (1964). *The Role of Educational Research in Education planning*. Bangkok Prachandra Press.
- Super, Donald E. and Jahn O. Crites. (1968). *Appraising Vocational Fitness*. Delhi : Universal Book Stall.
- Wolffe, Pael. (1969). *Educational Opportunity, Measured Intelligence, and Social Bockground*. Education Economy, and Society 5th ed., New York : The Free Press of Clencoe, Inc.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistical and Introduction Analysis*. 3th ed., New York : Harper & Raw, Publication, Inc.
- Yotopoulos, Pan A. and Nugent, Jeffrey B. (1976). *Economics of Development : Empirical Investigations*. New york : Harper & Row, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย นสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศร 0519.12/11 ๒๒๖

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกเคทา นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมีรองศาสตราจารย์รังค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์รัชพันธุ์ เขยจิตร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายทรงเกียรติ ปีกเคทา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศร 0519.12/11636

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

พฤษภาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองโพธิ์วิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกเทศา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมีรองศาสตราจารย์ธีรพงศ์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 83 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - ธันวาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายทรงเกียรติ ปีกเทศา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

กณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อมิสทิ โทรศัทพ์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

พฤษภาคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกเตา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมี รองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 216 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายทรงเกียรติ ปีกเตา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญทรี จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

๒๙ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวเรือพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปักเคทา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมีรองศาสตราจารย์ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 216 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นายทรงเกียรติ ปักเคทา ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพญลิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5771

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูล กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

พ.ศ. ๒๕๔๗

เรื่อง ขออนุญาตออกรายการเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยทับทันพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกะทา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษามูลนิธิในพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมีรองศาสตราจารย์รังสรรค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษามูลนิธิในพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตออกรายการ ได้โปรดพิจารณาให้ นายทรงเกียรติ ปีกะทา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

๑๑ พฤศจิกายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกะทา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตรการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมี รองศาสตราจารย์ธีรพงศ์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำ ปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.ชวลิต โพธิ์นคร นักวิชาการศึกษา 8 ว. และหัวหน้า กลุ่มติดตามการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนและวาระสำคัญ และ นายประทีป แพร่มย์ นักวิชาการศึกษา 8 ว. เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายทรงเกียรติ ปีกะทา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

พ.ศ. ๒๕๔๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายทรงเกียรติ ปีกเคหา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547” โดยมีรองศาสตราจารย์รังสรรค์ อุดมไพจิตรกุล และ อาจารย์วิพรรณ สาสีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จินตวัตร ปะโคทั้ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดละลวด เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายทรงเกียรติ ปีกเคหา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 043-791427 มือถือ 09-1055165

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือ สายอาชีพ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขต
พื้นที่การศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2547 ซึ่งผู้วิจัยต้องการข้อมูลดังกล่าวไปทำการศึกษา
วิจัยประกอบกับปริญญานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการให้คำปรึกษาแนะนำให้นักเรียน
สามารถศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา การกำหนด
นโยบายและการปรับปรุงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมและมี
ประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจ จริงใจ และตรงกับความเป็น
จริงมากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาแก่สังคมต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ
หรือ สายอาชีพของนักเรียน จำนวน 56 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

- ด้านความสนใจและความถนัด
- ด้านการเงิน
- ด้านอิทธิพลของบุคคล
- ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง
- ด้านเกียรติยศชื่อเสียง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสะสม

() เฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

() เฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00 – 2.99

() เฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ลงมา

3. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

() ระดับปริญญาขึ้นไป

() ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือ อนุปริญญา

() ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

4. อาชีพของบิดามารดา

() รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() รับจ้าง/ ลูกจ้างภาคเอกชน

() นักธุรกิจ/ ค้าขาย

() เกษตรกรรม

() อื่นๆ (ระบุ)

5. ระดับรายได้ของบิดามารดาเฉลี่ยต่อเดือน

() รายได้สูง รายได้ของบิดามารดา รวมกันมากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป

() รายได้ปานกลาง รายได้ของบิดามารดา รวมกันระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท

() รายได้ต่ำ รายได้ของบิดามารดา รวมกันต่ำกว่า 5,000 บาท

6. เขตที่อยู่อาศัยของนักเรียน

() ในเขตเทศบาล นักเรียนมีถิ่นอาศัยอยู่ในตัวเมือง รวมถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล

() นอกเขตเทศบาล นักเรียนมีถิ่นอาศัยอยู่นอกตัวเมือง รวมถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

7. เมื่อนักเรียนจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วนักเรียนจะศึกษาต่อด้านใด

() สายสามัญ

() สายอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยเหตุผล 5 ด้านคือ ด้านความสนใจ และความถนัด ด้านการเงิน ด้านบุคคล ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง และด้านเกียรติยศชื่อเสียง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีปัจจัยในแต่ละด้านต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่ออยู่ในระดับใด

โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือให้สอดคล้องกับความคิดเห็นตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดของนักเรียนเพียงข้อละ 1 ช่อง ต่อค่าระดับคะแนนดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มาก
- 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	เลือกเรียนเพราะถูกบังคับ					/.....
2	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบแล้วได้รับราชการ.....	/.....				

จากตัวอย่าง

ในข้อที่ 1 หมายความว่า นักเรียนเลือกเรียนเพราะถูกบังคับ ถือเป็นเหตุผลที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในข้อที่ 2 หมายความว่า นักเรียนเลือกเรียนเพราะเมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้รับราชการ ถือเป็นเหตุผลที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอยู่ในระดับสูงมากที่สุด

ข้อที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	ด้านความสนใจและความถนัด					
1.	เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง.....					
2.	เลือกเรียนตามความถนัดของตนเอง					
3.	เลือกเรียนตามความเหมาะสมกับ ความสามารถที่จะเรียนได้					
4.	เลือกเรียนเพราะบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย เหมาะสมที่จะเรียน					
5.	เลือกเรียนเพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง...					
6.	เลือกเรียนตามสุขภาพ พละอนามัยของตนเอง ..					
7.	เลือกเรียนเพราะเป็นพื้นฐานในการศึกษาใน ระดับปริญญาตรี					
8.	เลือกเรียนเพราะต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เพิ่มสูงขึ้น					
9.	เลือกเรียนเพราะเป็นวิชาที่มีความจำเป็นต่อ ครอบครัว					
10.	เลือกเรียนเพราะญาติพี่น้องเรียนวิชานี้อยู่แล้ว					

ข้อที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	ด้านการเงิน					
11.	เลือกเรียนเพราะค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตรพอที่ผู้ปกครองจะจ่ายได้					
12.	เลือกเรียนเพราะสถานศึกษาอยู่ใกล้บ้านทำให้ประหยัดค่าพาหนะและค่าที่พัก					
13.	เลือกเรียนเพราะสามารถหารายได้ระหว่างเรียนได้					
14.	เลือกเรียนเพราะรายได้ที่จะได้รับในอนาคต					
15.	เลือกเรียนเพราะต้องการสร้างฐานะฐานะของตนเองได้โดยรวดเร็ว					
16.	เลือกเรียนเพราะต้องการงานที่มีอัตราเงินเดือนสูง					
17.	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบไปแล้วสามารถทำงานได้หลายอย่าง					
18.	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพส่วนตัวซึ่งจะทำให้ร่ำรวยได้					
19.	เลือกเรียนเพราะจบหลักสูตรใช้เวลาสั้น ออกทำงานได้เงินเดือนเร็ว					
20.	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ประกอบอาชีพได้หลายอาชีพในเวลาเดียวกัน ทำให้มีรายได้มากกว่าคนปกติ					

ข้อที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
	ด้านอิทธิพลของบุคคล					
21.	เลือกเรียนเพราะบิดามารดาแนะนำให้เรียน					
22.	เลือกเรียนเพราะเลือกตามเพื่อน					
23.	เลือกเรียนเพราะญาติพี่น้องแนะนำให้เรียน ...					
24.	เลือกเรียนเพราะอาจารย์ในโรงเรียนแนะนำให้เรียน					
25.	เลือกเรียนเพราะบุคลากรจากสถานศึกษาต่างๆ ออกมาแนะแนว					
26.	เลือกเรียนเพราะคนส่วนมากเลือกเรียน					
27.	เลือกเรียนเพราะผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดามารดา แนะนำให้เรียน					
28.	เลือกเรียนเพราะตัดสินใจด้วยตนเอง					
29.	เลือกเรียนเพราะรุ่นพี่ที่เป็นศิษย์เก่ามาแนะแนว ในโรงเรียน					
30.	เลือกเรียนเพราะเห็นตัวอย่างบุคคลประสบ ผลสำเร็จในชีวิตเลือกเรียน					

ข้อ ที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
	ด้านลักษณะอาชีพและความมั่นคง					
31.	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง...					
32.	เลือกเรียนเพราะต้องการงานที่มีสวัสดิการดี					
33.	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีโอกาสเรียนต่อ ในระดับสูงขึ้นไปอีก					
34.	เลือกเรียนเพราะต้องการช่วยเหลือประชาชนและ สังคมในภายภาคหน้า					
35.	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย..					
36.	เลือกเรียนเพราะเมื่อเรียนจบแล้วมีงานรองรับ					
37.	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้ สูง เลื่อนฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
38.	เลือกเรียนเพราะจะทำให้ได้รับความก้าวหน้าใน ชีวิต					
39.	เลือกเรียนเพราะมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงาน ต่างประเทศ					
40.	เลือกเรียนเพราะต้องการประกอบอาชีพที่ไม่เสี่ยง อันตราย					
41.	เลือกเรียนเพราะมีโอกาสเข้ารับอบรมความรู้ เพิ่มเติม					
42.	เลือกเรียนเพราะจะนำไปสู่อาชีพที่ทำงานได้อิสระ ไม่ต้องทำงานตามคำสั่งใคร					
43.	เลือกเรียนเพราะเห็นว่าถ้าไม่ได้รับราชการก็ สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้					
44.	เลือกเรียนเพราะเมื่อจบแล้วได้ทำงานใกล้บ้าน ...					

ข้อ ที่	เหตุผลในการศึกษาต่อ	ระดับความสำคัญของเหตุผล				
		มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
	ด้านเกียรติยศชื่อเสียง					
45.	เลือกเรียนเพราะจะนำไปสู่อาชีพและหน้าที่การงานที่มีเกียรติยศ ชื่อเสียง					
46.	เลือกเรียนเพราะชอบในชื่อเสียงของสถาบัน.....					
47.	เลือกเรียนเพราะคิดว่าจะนำชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูลได้.....					
48.	เลือกเรียนเพราะคิดว่าจะเป็นผู้นำของสังคมได้ในโอกาสต่อไป.....					
49.	เลือกเรียนเพราะจะได้ทำงานที่เป็นที่ยกย่องของสังคม.....					
50.	เลือกเรียนเพราะสามารถเลือกเรียนต่อสถาบันที่มีชื่อเสียงในประเทศและต่างประเทศได้					
51.	เลือกเรียนเพราะได้รับพระราชทานปริญญาบัตร...					
52.	เลือกเรียนเพราะได้รับปริญญา					
53.	เลือกเรียนเพราะเป็นที่ยอมรับของสังคมว่ามี ความรู้ ความสามารถ มีเกียรติ					
54.	เลือกเรียนเพราะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและ ประเทศชาติได้มากที่สุด					
55.	เลือกเรียนเพราะต้องการเป็นแบบอย่างให้กับน้องๆ และบุคคลอื่นๆ					
56.	เลือกเรียนเพราะสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของ สังคม					

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. ดร.ชวลิต โพธิ์นคร นักวิชาการ 8 ว. หัวหน้ากลุ่มติดตามการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนและวาระสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ
2. นายประทีป แพร่มย์ นักวิชาการ 8 ว. เจ้าหน้าที่ประจำกลุ่มติดตามการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนและวาระสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร. รัชพันธุ์ เชยจิตร อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นายจิณณวัตร ปะโคทั้ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8 โรงเรียนวัดละลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายทรงเกียรติ ปักเคหา
วันเดือนปีเกิด	5 มีนาคม 2516
สถานที่เกิด	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	397/1 ถนนห้วยดำริห์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ข้าราชการครู ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอพัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2538	การศึกษาระดับบัณฑิต (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2548	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร